

SEAN PATRICK
ÉBRESZD FEL
A BENNED REJLŐ
GÉNIUSZT

MINTA

SEAN PATRICK
ÉBRESZD FEL
A BENNED REJLŐ
GÉNIUSZT

Fordította
TUBOLY ZOLTÁN

SEAN PATRICK
ÉBRESZD FEL
A BENNED REJLŐ
GÉNIUSZT

ÁLOMGYÁR KIADÓ
2015

A fordítás alapjául szolgáló mű:
Sean Patrick – Awakening Your Inner Genius
Copyright © 2013 by Waterbury Publications, Inc.
All rights reserved.

Hungarian translation: © Viavolo Kft., 2015
Hungarian edition: © Viavolo Kft., 2015
Fordította: Tuboly Zoltán
Minden jog fenntartva!

Jelen könyvet vagy annak bármely részletét tilos bármilyen formában vagy eszközzel közölni, reprodukálni vagy adatrendszerben tárolni a kiadó és a fordító együttes, írásos engedélye nélkül.

Idézetek L. Ron Hubbardtól: © 1978, 1985, 1988, 1989, 1995, 2001, 2002, 2007 L. Ron Hubbard Library.

Copyright © Tuboly Zoltán
Hungarian edition © Álomgyár Kiadó

Borítóterv: Csapó Tamás
Szerkesztette: Kalocsai Judit
Tördelés: NovaBook

Felelős kiadó: Nagypál Viktor

ISBN: 978-615-5596-09-4

Álomgyár Kiadó, Budapest, 2015
www.alomgyar.com

Sarah-nak, Lennoxnak, Anyának és Apának

Tartalom

- 1 A génuszok nagy rejtélye 11
Kiemelkedően magas IQ; tízezer órányi kemény munka; szerencsés lehetőségek. Sokféle módon magyarázhatunk egy génuszt, de van egy, amiről valószínűleg még nem hallottál... és ami megváltoztathatja az életed...
- 2 Kíváncsiság és a valaha élt legnagyobb génusz 26
A kiválóság felé vezető utat csak egy kíváncsi elme találhatja meg. Ebben a fejezetben a nagy reneszánsz mester, Leonardo da Vinci cipőjébe bújhatsz, és megtanulhatsz tőle a kíváncsiság leckéit, melyek – ahogy sokan mondják – minden idők legnagyobb génuszává tették.
- 3 Bátorság és Lepanto rokkantja 51
A kiválóság különös bátorságot igényel. Ebben a fejezetben megismerkedhetsz Miguel de Cervantesszel, a Don Quijote híres szerzőjével, és rabszolgasorba döntésének, reménykedésének, feddhetetlenségének és áldozatkészségének magával ragadó történetén keresztül megtanulhatsz, hogy mi szükséges ahhoz, hogy leküzdhesd az élet kalandozásainak fizikai, szellemi és lelki megpróbáltatásait.
- 4 Képzelőerő és a férfi, aki felfedezte a 20. századot 73
Minél nagyobb a vívmány, annál nagyobb képzelőerő szükséges hozzá. Ebben a fejezetben visszautazol

a századforduló idejére, Nikola Tesla magával ragadó világába, aki minden idők egyik legbriliánsabb és leginnovatívabb feltalálója volt, és megtanulhatod a kreativitás „titkát”, mely világunk legnagyobb alkotóit hajtotta.

- 5 *Elköteleződés a célok iránt és a Menlo Park varázslója* 112
A céljaid fogják meghatározni, hogy milyen messzire jutsz a kiválóság felé tartó utad során. Ebben a fejezetben Tesla riválisával, a fáradhatatlan Thomas Edisonnal találkozol, és megtanulhatod, hogy a fiatal fiú hogyan vált a történelem leghíresebb feltalálójává, és hogyan kell célokat kitűzni, valamint üldözni azokat úgy, ahogy azt ő tette.
- 6 *Hajtóerő és a makedón, aki meghódította a világot* 135
Nincs nagy utazás megpróbáltatások nélkül, és senki sem vihet véghez nagy dolgokat úgy, hogy hagyja, hogy azok megállítsák. Ebben a fejezetben a történelem legnagyobb hadvezérével, Nagy Sándorral mentelhetsz Görögországba, Perzsiába, „lehetetlennek tartott” hadjáratai során, és megtanulhatod, hogyan ösztönözte magát és embereit emberfeletti hajtóerejével, és miképp használhatod ugyanezt a módszert saját céljaid elérésére.
- 7 *Tudás és az athéni kekec* 191
A tudás természetesen a géniusszá válás középpontjában áll. Ám ez sokkal többet jelent pusztán információknál. Ebben a fejezetben Szókratészhoz, a nyugati filozófia talányos alapítójához csatlakozol, és megtanulhatod, hogyan tudsz szert tenni valódi bölcsességre, és miképp kell használnod azt, hogy felébredsz a benned rejlő géniuszt.

-
- 8 Individualizmus és a szűz királynő 205
*A hihetetlenül erős jellem a nagy géniuszok ismer-
tetőjele. Ebben a fejezetben I. Erzsébet királyi udva-
rába surranhatsz be, és nyomon követheted, amint
egy örökségből kitagadott hercegnőből hatalmas és
elismert királynő válik, és a folyamat arra ösztönöz-
het, hogy pártfogásba vedd a saját nézőpontjaidat és
indítékaidat, nem törődve az ellenszegülőkkel.*
- 9 Döntéshozatal és az ókori Görögország nagy orvosi
forradalma 264
*Életünk a döntéseink visszatükröződése. Ebben a fe-
jezetben Hippokratésszal, a doktorral és az orvostu-
dományok atyjával járhatod az ókori Görögországot,
és forradalmi tanításain, illetve gyógyító praktikáin
keresztül tanulhatod meg, hogyan fend borotvaélesre
döntéshozó képességed.*
- 10 Becsület és a reneszánsz lángelméje 291
*A – magaddal és másokkal szembeni – becsület a
génuszok velejárója. Ebben a fejezetben tollat ra-
gadhatsz Voltaire-rel, a legendás felvilágosult íróval,
és harcolhatsz az igazságosságért, az igazságért és
emberiességért, és megtanulhatod, hogy miért játszik
a becsület kritikus szerepet abban, hogy képessé válj
a kiválóság elérésére.*
- 11 A kommunikáció képessége és a forradalom tolla 317
*Egy géniusz a legnagyobb valószínűséggel akkor me-
het veszendőbe, ha hiányzik belőle a kellő kommuniká-
ciós képesség. Ebben a fejezetben az amerikai függet-
lenségi háború kerekének vetheted a vállad, és attól
az embertől tanulhatod meg, hogyan kell használni a
szavakat – hogy másokat mozgásba hozz, befolyásolj*

és felvilágosíts –, akinek írásai hozzájárultak a háborúhoz: Thomas Paine.

- 12 Optimizmus, avagy túlélni az embert próbáló időket 352
Nem számít, hogy milyen sötétek is a körülmények, a nagy géniuszok képesek saját maguknak világítani. Ebben a fejezetben George Washington mellett lovagolhatsz az amerikai függetlenségi háború legzordabb pillanataiban, és megtanulhatod, hogyan kell felülkerekedni a kudarcon és a kétségbeesésen, illetve meggyőzni magadat és másokat arról, hogy mindened megvan, ami ahhoz szükséges, hogy ne térd le a tervezett útról.
- 13 Belépő a Géniuszok Közösségébe 370
Most már kivételes betekintést nyertél a géniuszok valódi természetébe, és abba, hogy miképp ébreszd fel a benned rejlő géniuszt. A Közösség rád vár... elfogadod a meghívást?
- Bónusz munkafüzet 377
Tágítsd ki a géniuszkóddal kapcsolatos ismereteidet, és lépj a tettek mezejére elgondolkodtató gyakorlatok, játék és szórakoztató, gyakorlatias feladatok segítségével.

A géniuszok nagy rejtélye

*„Zsenik ezrei élnek és halnak meg anélkül,
hogy bárki felfedezné őket – akár önmaguk,
akár mások.”*

– Mark Twain

Ha tudnék írni egyetlen olyan mondatot, ami varázslatos módon harminc ponttal megemelné az IQ-dat, érdekelne? Elolvasnád?

Valószínűleg igen. De miért? Mit jelentene számodra? Gondolod, hogy segítene abban, hogy több pénzed legyen? Hogy ismertté tedd a neved? Hogy megtaláld a szerelmet, boldogságot, vagy egyfajta beteljesedést?

Sok embernek tettem fel ezeket a kérdéseket, és a válasz mindig ugyanaz. „Természetesen igen.” A kultúránk alapján ez persze egyértelmű: arra tanítottak bennünket, hogy elhiggyük, minél magasabb valakinek az IQ-ja, annál valószínűbb, hogy sikeres lesz az életben. Joggal feltételezzük tehát, hogy a tudósok, akik Nobel-díjakat kapnak, üzletemberek, akik a semmiből milliomosokká válnak, írók, akik elragadó bestsellereket írnak, a legmagasabb IQ-val rendelkeznek, pusztán mert sikeresek.

Nos, rengeteg kutatást végeztek az IQ és a valós életben elért sikerek közötti összefüggések felderítésére, és az eredmény nagyon változatos képet mutat.

Az IQ és a siker valóban kapcsolatban vannak egymással... egy bizonyos pontig. Minden bizonnyal valaki, aki 150-es IQ-val rendelkezik (minden normál szabvány szerint „zseni”), sokkal jobban fog teljesíteni az életben, mint valaki, aki csupán 80-as IQ-val bír (csaknem „értelmi fogyatékos”). Hasonlóan, egy 130-as IQ-val rendelkező személynek („majdnem zseni”) jelentős fölénye van egy 100-as („átlagos”) IQ-val bíró személyhez képest.

De van egy kis bibi: az IQ és a siker közötti összefüggés a csökkenő hozadék elvét követi. Azaz, ha két relatíve magas IQ-val rendelkező személyt hasonlítunk össze, a siker nem jósolható meg pusztán az IQ alapján. Egy 130-as IQ-val rendelkező tudós éppen olyan valószínűséggel jut el szakmája csúcsára, mint az, aki 180-as IQ-val bír.

Dr. Liam Hudson brit pszichológus, aki a hatvanas években a Cambridge's Research Unit of Intellectual Development (Szellemi Fejlődés Cambridge-i Kutatóegysége) vezetője volt, az IQ-t a kosárlabdához hasonlította. Ha 165 cm magas vagy, akkor annak az esélye, hogy NBA játékos leszel, a kevés és a nulla között van. Az a helyzet, hogy ha 180 cm-nél alacsonyabb vagy, akkor legjobban, ha elfelejted azokat az álmaidat, hogy kihívd King Jamest a pályán.

Statisztikai adatok bizonyítják, hogy legalább 182 cm magasnak kell lenned ahhoz, hogy versenybe szállhass, és

minden egyes további centiméter valószínűleg az előnyödre szolgál. Ám van egy pont, amin túl a magasság már nem számít sokat. Csupán az, hogy valaki 210 cm magas, egyáltalán nem garantálja, hogy jobb játékos, mint valaki, aki 198 cm (Michael Jordan magassága). A helyzet az, hogy épp csak *elegendően* magasnak kell lennünk ahhoz, hogy úgy dobjunk, mint a nagyok.

Ugyanez az elv alkalmazható az intelligenciára és az életben elért sikerre is. Épp csak *elegendően* okosnak kell lenned ahhoz, hogy megfelelj a siker szellemi követelményeinek. A történelem legnagyobb alakjaira – életrevaló, rátermett emberekre, akik nagy dolgokat vittek véghez, és megváltoztatták a világot – úgy tekintünk, mint a valaha élt legnagyobb zsenikre. És bár sokan közülük valóban kiemelkedően magas IQ-val rendelkeztek, mások épp csak *elegendően* okosak voltak.

Viszont ha nem magyarázhatjuk sikerüket csupán az intelligenciájukkal, akkor vajon mi emelte őket ilyen magasságokba? A legtöbb ember valami olyasmivel magyarázná, hogy „kivételes, született tehetségek” voltak. De tévednének.

*„Hívjátok az isteni lantost,
Démodikoszt, kinek isten adott gyönyörű dalolásra
képességet”**

* Devecseri Gábor fordítása

Íme egy példa az *Odüsszeiából* a szereplők megannyi istenadta képességére. Rengeteget tanultunk, mióta ezek a sorok íródtak – dekódoltuk az emberi DNS-t, felfedeztük helyünket az univerzumban – de még mindig ugyanúgy csodáljuk a géniuszok képességeit, mint ahogyan azt az ókori görögök tették.

Akár Beethoven egy szonátáját hallgatjuk, Michael Jordan villanásait nézzük, vagy Newton egyik törvényét tanuljuk, olyan kiemelkedő emberi képességekkel van dolgunk, melyeket akár ismeretlen erők ismeretlen adományainak is tekinthetnénk. Ez a magyarázat kényelmes ugyan, de vajon helytálló is?

Az elmúlt két évszázadban a viselkedést tanulmányozó tudósok célzott kutatásokkal vizsgálták a kérdést. Számos, kiemelkedő teljesítményt nyújtó személyt, többek között üzletemberek, sakkozók, úszók, sebészek, pilóták, hegedűművészek, üzletkötők és írók egész hadát vették górcső alá. A több száz esetet felölelő vizsgálatok olyan eredményre vezettek, ami pontosan az ellenkezője mindannak, amit „mindenki tud” a képességekről.

A tanulmányok *meggyőzően* cáfolták azt az elképzelést, hogy a nagy eredmények elsődlegesen természetes adottságból vagy tehetségből származtathatók. Bár néhányan már valóban meglehetősen fiatalon veleszületett tehetséget mutatnak bizonyos tevékenységek iránt, meglepő módon, számtalan átlagos ember vált valamiben a legjobbá, csupán az erőfeszítései által. Sok, nagy teljesítményt elért személy

kerekedett felül saját átlagos – vagy éppen átlag alatti – szellemi képességein és nem létező adottságain, hogy kiemelkedő készségeket fejlesszen ki magában olyan területeken, mint a sakk, zene, üzleti élet vagy éppen az orvoslás.

Az egész történelem bővelkedik ilyen figyelemre méltó átalakulásokban. Henry Ford például többször megbukott üzletileg, és nemegyszer teljesen a tönk szélére került, mielőtt megalapította a Ford Motor Companyt. Fiatalkorában Thomas Edisonról azt mondták a tanárai, hogy „túláságosan ostoba ahhoz, hogy bármit is megtanuljon”. Beethoven annyira ügyetlen volt hegedűn, hogy tanárai reménytelen esetnek látták zeneszerzőként.

A sportok világa is hasonló felfedezésekkel szolgál. Sok sportolóról, akire istenadta tehetségként tekintünk, kiderült, hogy csupán aprócska vagy egyáltalán semmilyen veleszületett előnnyel nem rendelkezett a társaival szemben akkor, amikor elindult a kiválóság felé vezető úton. Másodéves korában Michael Jordant nem választották be a középiskolás csapatba, mert túl alacsonynak és átlagosnak tartották ahhoz, hogy ezen a szinten játsszon. Stan Smitht, a világklasszis teniszezőt, Wimbledon, a U.S. Open és a Davis-kupa győztesét egyszer azért utasították vissza a labdaszedői pozíciótól, mert a szervezők túl esetlennek és koordinálatlannak találták.

Hogyan magyarázzuk ezeket a megézésnek egyáltalán nem nevezhető megállapításokat?

Bár a kutatók sokféle elmélettel álltak elő, volt egy közös tényező, amit minden kiválóan teljesítő egyén esetén

felfedeztek: olyan keményen és olyan odaadással gyakoroltak, hogy az már fájt.

Ted Williamsról, a legendás baseballjátékosról, akit korának legtehetségesebb ütőjeként tartottak számon, úgy vélték, hogy messze az átlagot meghaladó természeti adottságai vannak. Olyanok, mint a sasszerű látás, kivételes kéz-szem koordináció vagy titokzatos ütőosztön. Williams később elmondta, hogy az összes ilyen sztori csak süket duma. Sokkal jobb magyarázata volt kiemelkedő képességeire.

Williams hétéves korában indult el a kiválóság felé vezető úton, amikor eldöntötte, hogy egész életét egyetlen különös célnak fogja szentelni: olyan tökéletesen akart megütni egy baseball-labdát, amennyire csak lehet. Ettől a pillanattól kezdve Williams minden szabad percét labdák ütésével töltötte San Diego régi North Park-i pályáján, minden egyes nap, éveken és éveken át. Gyerekkori barátai úgy emlékeznek rá, mint akit mindig ezen a pályán találtak, amint hólyagos, vérző kézzel, egy szilánkosra tört ütővel csapkodja a labdákat, amikről a külső héjat már teljesen leütötte. Az ebédre kapott pénzén srácokat bérelt, akik visszahordták neki a labdáit, hogy ő mindennap annyit üthessen, amennyit csak lehet. Amikor lekapcsolták a pálya világítását, hazament, és egy felcsavart újságpapírral tovább gyakorolt a tükör előtt egészen addig, amíg csak le nem feküdt aludni.

Ez a megszállottság folytatódott Williams egész profi pályafutása alatt, és nem meglepő, hogy jeleskedett miatta. „A Kölyök” – ahogy ismerték – számára a kiválóság elérése

egy hosszú és kimerítő folyamat volt, nem pedig földöntúli adomány (amely bélyeget egyébként sértőnek is talált).

Az olyan kiemelkedő képességű emberek tanulmányozása, mint Ted Williams, vezetett oda, amit a svéd pszichológus, dr. K. Anders Ericsson „10 000 órás” szabálynak nevezett. A szabály feltevése az, hogy attól függetlenül, hogy valaki rendelkezik-e veleszületett tehetséggel egy bizonyos tevékenységhez, vagy nem, az adott területen való kiválóság elérése nagyjából tízezer órányi összpontosított, akaratlanos gyakorlást igényel. Amikor génuszok életét elemezzük, akár szellemi, művészi vagy sporttörekvéseiket nézzük, megerősíti ezt az elgondolást. Mozarttól Bobby Fischerig, Bill Gatesig, a Beatlesig, változatos útjaik, melyeken saját területükön eljutottak a semmitől a kiválóságig, egyvalamiben megegyeztek: hivatásuk tízezer órán át tartó rendületlen „gyakorlásában”.

Hogy pontosabb megvilágításba helyezük ezt a számot, ha napi négy órán keresztül, hetente hét napon át csinálsz valamit, nagyjából hét évig tart, hogy elérd a tízezer órát. Ez a fajta odaadás csak szívből jöhet – a tevékenység iránti őszinte szerelemből és szenvedélyből.

Hogy mit jelent mindez számunkra? Először is azt, hogy a kiválóság magja ott lakozik minden emberi lényben. Hogy kicsírázik-e vagy sem, az már rajtunk múlik. Másodszor, nem léteznek olyan dolgok, mint születéstől fogva történő alul- vagy túlteljesítés – egyszerűen vannak emberek, akik kihasználják az igazi lehetőségeiket, és vannak, akik nem.

Amit általánosságban úgy ismerünk, hogy „őstehetség”, az az esetek többségében nem több, mint egy adott tevékenység iránti rendületlen elkötelezettség látható megnyilvánulása.

Tehát az a tanács, hogy „dolgozz a saját tízezer órádig”, teljesen ésszerűnek tűnik, igaz? De van egy kis bibi. Milliók vannak, akik hihetetlenül keményen dolgoznak, mégis alig tudnak némi sikert felmutatni. Tízezer óra tehát túlságosan egyszerű recept a kiválósághoz?

Igen. Szemet huny ugyanis a kiváló teljesítmények egy olyan aspektusa felett, amit nem hagyhatunk figyelmen kívül: a *lehetőségeket* – körülményeket, melyek gyakran a jó öreg szerencsének tűnnek.

Ahogy Malcolm Gladwell magyarázza a *Kivételesek – A siker másik oldala (Outliers)* című könyvében, sok esetben a lehetőségek, amikkel találkozunk, éppolyan fontosak a siker érdekében, mint a bennünk rejlő képességek, valamint a hajlandóság, hogy beletegyük azt a tízezer órányi munkát. Ha például az a célod, hogy profi sportoló légy, könnyen lehet, hogy nem leszel képes elegendően keményen dolgozni ahhoz, hogy felülkerekedj a legfondorlatosabb akadályon: a saját születésed időpontján. Hogyan lehet ez jó eséllyel akadály?

Könnyen. A legtöbb sport megköveteli a korosztályok szétválasztását – ez alapján az életkorod határozza meg, hogy játszhat-e egy újabb évet az adott korosztályodban mint

„senior”, vagy a következő korosztályba kell lépned „újonként”.

A kanadai junior jégkorong ligában az életkor szerinti szétválasztás dátuma korábban január 1. volt (jelenleg december 31.). Minél közelebb van a születésnapod január 2-hoz, annál jobb. Miért? Nos, tegyük fel, hogy a Bantam kategóriában játszol, ahova a 13-14 éves srácok tartoznak. Ha a születésnapod decemberben van, két évet játszol ezen a szinten. Ahogy a tizenötödik évedbe lépsz, egyből a következő kategóriába kell menned, ami a Midget (15-16 évesek korosztálya). Azonban, ha a születésnapod január 2-án van, egy újabb egész évet játszhatsz a Bantamban (és minden más korcsoportban), mert amikor az életkorodat ellenőrzik január 1-jén, még tizennégy éves vagy.

Egy extra évnyi játék nálad fiatalabbak ellen *óriási* előny. A tested mindennap egyre nagyobbá, erősebbé és gyorsabbá válik, ami megadja a lehetőséget, hogy valóban kitűnj a születésnapod hátránnyal induló társaid közül. Ez az extra fejlődési idő lehetővé teszi számodra, hogy bevalósságosan egy elitebb csapatba, ami ráadásul több, jégen töltött időhöz és jobb edzőhöz vezet, ami még tovább erősíti a képességeidet.

A szociológusok ezt a jelenséget „halmozott előnynek” nevezik. Az elitnek számító kanadai junior jégkorong ligában ennek az előnynek hosszú éveken át az volt az eredménye, hogy a legjobban teljesítő játékosok között erős túlsúlyban voltak az „első negyedéves” gyerekek – olyan nebulók, akik január és március között születtek.

Akár a születési időpontokat nézzük a sportban, akár azt a tényt, hogy Bill Gates történetesen abba a középiskolába járt, ami otthont adott a kor egyik legfejlettebb számítógépének – egy olyan számítógépnek, amilyen még a legtöbb főiskolán sem volt –, könnyen láthatjuk, hogy jó időben lenni jó helyen (fizikai, oktatási, társadalmi vagy egyéb tekintetben), sokkal jobban befolyásolhatja a sorsunkat, mint bármi más.

Ez persze nem azt jelenti, hogy a sorsunk meg lenne írva a csillagokban. Teljes mértékben rajtunk múlik, hogy rászánjuk-e magunkat több ezer órányi tanulásra, gyakorlásra és munkára. Rajtunk múlik, hogy mit hozunk ki a lehetőségek-ből. Természetesen lehet, hogy nem vagyunk alkalmasak az NFL-hez vagy a Kentucky Derbyre, de a lehetőségek minden nap körbevesznek bennünket, akárhová megyünk is. Nem fogunk ki megoldandó problémákból, sem a szükségletekből vagy vágyakból, melyeknek eleget kellene tenni, és végtelen számú új módszer van még, amikkel másokon segíthetünk.

De van egy kis bibi. A legtöbb lehetőség soha nem jelenti be magát előre trombitaszóval és konfettivel. Könnyen lemaradhatunk róluk, elhibázhatjuk és elfecsérelhetjük őket, sőt akár ijesztőek is lehetnek. És soha nem jönnek 110%-os pénz-visszafizetési garanciával. Gyakran nem többek egy lehetőségnél, hogy jobbá tegyünk valamit, amit más emberek már csinálnak.

A lehetőségek suttogások, nem hajókörtök.

Ha nem halljuk lágy ritmusukat – ha túlságosan el vagyunk foglalva az ide-oda rohangálással, a felfedezés,

inspiráció vagy bizonyosság villámcsapásaira való várakozással –, vagy ha halljuk, de nem istápoljuk őket, míg valódi előnyökké nem válnak, akkor akár süketek is lehetünk rájuk.

Ennek felismerése mutatja számunkra a kiválóság igazi savát, borsát. Annak ismerete, hogy a nagy alkotók nagyon keményen dolgoznak és kihasználják a lehetőségeiket, nem elég. Miért van az, hogy bizonyos emberek felismerik, megbecsülik és szenvedéllyel, odaadással követik a lehetőségeiket, mások pedig nem? Miért hajlandó néhány ember tűzön-vízen át küzdeni a győzelemért, míg mások korán és könnyen feladják? Találunk vajon gyakorlati választ ezekre a kérdésekre, vagy ezek az emberi pszichológia megoldatlan talányai?

Nos, én hiszek abban, hogy nagyon is gyakorlati válaszok léteznek arra, hogy mi mozgatja a génuszokat. Hiszem, hogy vannak olyan alapelvek, melyeket elsajátíthatunk és használhatunk saját életünk jobbá tétele érdekében. Hiszem, hogy a kiválóság egy *út*, amire mindannyian ráléphetünk, és amiből rengeteg előny, boldogság, eredmény és siker származhat... nem pedig genetikai „talált pénz” vagy mennyei adomány. Végső soron ez az az *út*, ami a kiválósághoz vezet.

Nem biztos, hogy kapható vagy erre? Nos, én sem lennék, ha nem hallottam volna dr. Alfred Barriosról.

Dr. Alfred Barrios pszichológus a génuszi természetről folytatott kutatásokat a hetvenes években. Arra az alapvető kérdésre kereste a választ, melyet pár sorral ezelőtt tettem

fel: miért emelkednek egyes emberek a kiválóságig, és mások miért nem?

Eldöntötte, hogy a válasz megkereséséhez megvizsgálja a történelem legnagyobb lángelméinek életét. Vajon voltak azonos körülmények, események, viselkedések, attitűdök vagy ötletek, amik magyarázatul szolgálhatnak a sikereikre? Arra kereste a választ, hogy életútjaik krónikái összességében vajon tartalmazzák-e kiválóságuk titkát.

Először is készített egy hosszú, kategorizált listát egy sor olyan tényezőről, melyekről azt gondolta, hogy azokat a génuszt nem tarthatják befolyásuk alatt. Olyan dolgokat vizsgált meg, mint a származás, az elsőszülöttség, földrajzi elhelyezkedés, genetika, oktatás, családi kötődések, nevelés és váratlan szerencse. Azonban minél több adatot gyűjtött össze és vizsgált meg ezen elgondolás szerint, annál inkább zsákutcának tűnt az egész. Fajunk legnagyobb gondolkodóinak és alkotóinak háttere végtelenül különbözőnek tűnt, és ha volt is bármiféle hasonlóság az adatok között, azokra nem derült fény.

Barrios azonban rendíthetetlen volt, és folytatta a kutatást. Végül rábukkant néhány olyan ismertetőjegyre, melyeket közös nevezőként minden egyes vizsgált személyben megtalált. Rájött, hogy élete során az összes vizsgált személy bizonyos, nagyon sajátos jellemzők egy kombinációját fejlesztette ki és alkalmazta rutinszerűen, méghozzá meglehetősen szembeötlő módon.

Ez a karaktervezérelt elgondolás elbűvölte Barriost. Azt sugallta ugyanis, hogy a génuszt sokkal több, mint magas

intelligencia, veleszületett tehetség, kiemelkedő munkaképesség vagy rejtélyes szerencse. Sokkal inkább egy összetett kép: nagyon sajátos világlátások és viselkedések szintézise. Minél inkább ezen a lencsén keresztül vizsgálta a tényeket, annál több dolog kezdett értelmet nyerni.

Barrios arra volt kíváncsi, hogy vajon mindenki működh-e a géniuszok szintjén – és érhet el géniuszi kiválóságot – csupán azáltal, hogy megtanulja és alkalmazza ugyanazt a tanult látásmódot és fegyelmezett magatartást, ami a történelem legnagyobb alkotóit sorozatosan jellemezte.

Kutatása végére összeállította saját „géniuszkódját” – egy alapos betekintést mindabba, amiből a kiválóság valóban származtatható. Arra is rájött, hogy valóban mindannyian használhatjuk ezt a géniuszkódot egyfajta útmutatóként, hogy a történelem legragyogóbb és legmerészebb alkotóinak nyomdokaiba léphessünk, és megtanuljunk géniuszi szinten működni.

Kétségtelenül vonzó elgondolás, de vajon igaz is?

Ez a könyv erre keresi a választ. Minden fejezetben Barrios kódjának egyik jellemzőjébe ássuk bele magunkat. Megnézzük, hogy ezek a jellemvonások hogyan határoztak meg sokakat a történelem legkiválóbb géniuszai közül, és hogyan fejleszthetjük őket még tovább önmagunkban. E könyv üzenete az, hogy Barrios kutatása ugyan nem zárta le a témát, ám a géniuszi lét egyedi, elérhető és gyakorlatias dekódolásával minden bizonnyal megvilágította a kiválóság felé vezető utat. A könyv végére, remélem, egyetértesz velem.

Ez azonnal egy nagyobb lélegzetű kérdést repít elénk – egy olyat, mely mélyre szántó és személyes: miért akarunk géniuszi szintre emelkedni, és a kiválóság útján járni?

Életünk során mindannyian egy alapvető választás előtt állunk: azt az utat járjuk, amit az „ezt kéne tenned” társadalmunk elvár tőlünk, vagy a saját ösvényünkön haladunk a felé az élet felé, amit úgy érzünk, hogy élnünk kellene? A legjobban fizető állások listája alapján választjuk meg életünk munkáját, vagy a saját boldogságunkat követjük? Az alkalmazkodás hívó szavára hallgatunk, vagy a kalandéra?

Mindennap látjuk, hogy emberek hogyan válaszolták meg ezeket a kérdéseket akár tudatosan, akár másképp. Folyamatosan szembesülünk a lustasággal, közönnyel, erkölcsatlenséggel, középszerűséggel, felelőtlenséggel, szétválasztottsággal – melyek mind egy hanyatló kultúra jelei.

„Mit akarsz ezzel mondani?”, csodálkozhatnak sokan, miközben olyan célokat kergetnek, melyekről azt mondták nekik, hogy megéri, de amelyeket üresnek éreznek. „Mi az élet célja?” – az emberiség kíváncsian várta az ezredfordulót, miközben azon elmélkedett, mennyire jelentéktelenek is vagyunk a nagy kozmikus mindenségben.

Ahogy a kiváló mitológus, Joseph Campbell mondta, mélyen legbelül nem az élet jelentését keressük, hanem az élet megélésének élményét. És végső soron ez a könyv erről szól.

Arról szól, hogy hogyan tegyük magunkat képessé arra, hogy életünknek és más emberek életének igazi értelmet adjunk oly módon, amiről a legtöbb ember azt gondolná, hogy

nem is lehetséges. Arról szól, hogy hogyan emelkedjünk – ahogy Thoreau mondta – a „csendes kétségbeesés” élete fölé, egy olyan létbe, mely dalainkkal a szívünkben és az igazi élet mámorának megtapasztalásával végződik. Arról szól, hogy igent mondunk a kalandjainkra.

Számítunk a géniuszokra, hogy szórakoztassanak, tanítsanak, vezessenek bennünket, és megmutassák mindazt, amire az emberiség képes. Számítunk a géniuszokra, hogy okostelefonokat és elektromos autókat adjanak nekünk, gyógymódot a betegségeinkre, közösségi oldalakat, fennkölt művészetet, világklasszis ételeket, és igazából kultúránk teljes szövetét.

Ha álmodtál valaha arról, hogy szerepet játsz az emberiség fejlődésében, vagy ha égő vágyat érzel arra, hogy jobbá tedd annak akár csak egyetlen aprócska aspektusát, akkor vár rád egy kaland.

Igent mondasz rá?

Ez a könyv erre hív.

Kíváncsiság és a valaha élt legnagyobb géniusz

„A legfontosabb azonban, hogy ne hagyd abba a kérdezést. A kíváncsiság nem véletlenül van a világon. Nem segíthetsz neki, de figyelj áhítattal, amikor az örökkévalóság, az élet vagy a tények bámulatos struktúrájának rejtélyein elmélkedik.”

– Albert Einstein

Alice unottan üldögél a folyóparton, és a százsorszépeken tűnődik. A Fehér Nyuszi elsurran mellette, közben azon izgul, hogy elkésik, és egy órát húz elő a zsebéből. Alice megöröknyödik. *Egy nyúl, mellényben és zsebórával?* Felugrik, és utánairamodik.

Filippo Brunelleschit a híres Medici család bízta meg egy olyan építészeti projekt kivitelezésével, mely korábban lehetetlennek tűnt. A feladat az volt, hogy megépítse a világ legnagyobb kupoláját, és ezzel befejezze a reneszánsz kor szívének tekinthető Firenze legnagyobb székesegyházát. Senkinek még csak elképzelése sem volt arról, hogy hogyan lehetne megvalósítani mindezt, ám Brunelleschi addig törte

a fejét, amíg kiötlött egy olyan leleményes megoldást, amelyet a világ még nem látott.

„A választ odakint találod” – suttogta Trinity Neo fülébe. „Keres téged, és meg is fog találni. Ha te is akarod.”

A kalandok valóban furmányosak.

Néha, ahogy Alice esetében is, épp csak felvillannak, és mindössze egy pillanatot hagynak arra, hogy megragadjuk őket, vagy örökre elveszítjük még a nyomukat is. Néha nyílt tündöklésbe burkolózva, nyugodtan várják, hogy valaki egy próbát tegyen velük, ahogy Brunelleschi is tette. Néha pedig keményen meg kell küzdeni értük, és arra kényszerítenek, hogy bizonyítsuk, méltók vagyunk hozzájuk, ahogyan Neo is tapasztalhatta.

Ám a legérdekesebb a kalandokkal kapcsolatban talán mégis az, ahogyan magát az univerzumot tükrözik vissza – az, hogy *elfogulatlanok*.

Nem törődnek az erkölccsel vagy a hagyományokkal, sem azzal, hogy mi jogos vagy helyes. Nem ítélnek meg a faji hovatartozásod, nemed vagy életkorod alapján, nem fognak figyelemért könyörögni, nem kényszerítenek, és nem is ígérenk.

Akaratlagosan kell felfedezni és üldözni őket. Képesnek kell lennünk a nyomukra – hívó szavaikra – bukkanni, melyek elrejtőzve ugyan, de megtalálhatók az egész világon – egy olyan világban, ami sok ember szerint túlságosan földi, előre elrendeltetett vagy reménytelen. Ritka képesség ez, egy olyan, mely kizárólag a *kíváncsiságon* múlik.

A kíváncsiság egy szemüveg, amin keresztül a világot látod. Nélküle nem várnak rád kalandok, általa viszont annyi van, ami millió életre is elegendő.

Egyvalaki legalábbis így gondolta. Valaki, akit sokan minden idők legnagyobb géniuszának tartanak...

Az i. e. I. században, a Római Birodalom hajnalának idején, Marcus Vitruvius publikálta a román stílusú építészet és tervezés modern tudományának egyik legfontosabb forrásául szolgáló szerzeményét. A mű lefedi a román építészet szinte minden területét, a városok tervezésétől az épületek anyagáig, templomok építésétől a polgári és családi épületekig, útburkolatokig és csatornázásig.

Vitruvius kiadványa ezenfelül bemutatja az ideálisnak vélt emberi arányokat is, mivel úgy gondolta, hogy a templomoknak ezt az arányosságot kell követniük. Úgy vélte, hogy az emberi testet átítatja magának az univerzumnak egyfajta rejtett geometriája, és így az a fizikai világ egy mikrokozmoszi megtestesülése.

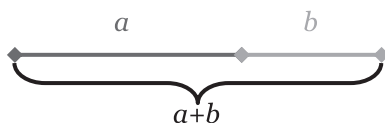
Erőltetettnek tűnik? Valószínűleg legtöbben így lennének vele, ám Leonardo da Vinci másképp gondolta.

Ezeröttszáz évvel később, valamikor 1487 táján, Vitruvius megfigyeléseire alapozva, da Vinci készített egy rajzot az emberi testről, amit *Vitruvius-tanulmány*nak nevezett el. Az emberi test ugyanúgy elbűvölte, mint Vitruviust: úgy vélte, hogy „*az ember a világ modellje*”.

Erre a rejtélyes megállapításra az isteni arányban keresendő válasz, amit aranymetszésként ismerünk. Kétezer éven át nagyra becsült matematikusok és tudósok tanulmányozták az arányt, tépelődtek és vitatkoztak rajta, valamint azon, hogy a világon mindenütt jelen van: a természetben, matematikában, építészetben és a művészetekben.

Hogy mi ez az arány? Először Euklidész definiálta az i. e. 300-ban megjelent *Elemek* című művében. Az elgondolás egyszerű: két rész az aranymetszés szerint aránylik egymáshoz, ha az egész úgy aránylik a nagyobbik részhez, ahogyan a nagyobbik rész a kisebbikhez.

Vizuálisan így néz ki:

$$\frac{a+b}{a} = \frac{a}{b}$$

Az aranymetszés vonzereje annak hihetőségében rejlik, hogy akár egy természeti törvény is lehetne. A tudósok felfedezték, hogy ilyen elrendezés szerint helyezkednek el a növények szárain vagy a levelek erezetén található elágazások, hasonlóan a kémiai vegyületek összetételéhez vagy a kristályok geometriájához. Nemrég megállapítást nyert az is, hogy az arány még atomi szinten is megfigyelhető.

Az aranymetszést azonban semmi más nem szemlélteti jobban – ahogy da Vinci is tudta ezt oly sok évvel ezelőtt –, mint az emberi test. Rájött, hogy egy test annál szebb, minél inkább ezt az arányt sugározza vissza.

Az emberi arc például hemzseg az aranymetszéstől. Ilyen formát alkot a fej, középpontban a szemmel. Az orr és a száj ugyanilyen arányú távolságokban található a szemek és az állcsúcs között. A fogak elhelyezkedése vagy a fül felépítése szintén az aranymetszést tükrözi.

Az aranymetszés az emberi test egészének felépítésében is megfigyelhető: az ujjcsontok eltérő hosszúságai, a láb és a lábujjak felépítése, de akár még a DNS felépítése is ezt mutatja.

Amikor da Vinci megalkotta az ideális emberi testet ábrázoló mesterművét, a rajta lévő alakot egy körbe és egy négyzetbe zárta. Olyan ősi szimbólumokba, melyek a kozmikus és isteni, illetve a földi és világi dolgokat jelképezik. A *Vitruvius-tanulmány* tehát sokkal több egy szép rajznál: igazából a természetfeletti és a fizikai világ fantasztikus rendjének és harmóniájának megállapítása.

Ez az ikonikus rajz csak egy da Vinci megannyi műve közül, melyek még most, évszázadokkal később is tiszteletet és titokzatosságot sugallnak, elemzésekre és vitákra készítenek, és amelyeknek köszönhetően sokan a valaha élt legnagyobb géniusként tekintenek rá.

Minden mestermű, melyek okán ismertté vált, a szerénységen alapul. Da Vinci nem álmodott sem hírnévről, sem gazdagságról. Nem hajszolta az elismerést, vagy hogy

csodálják, törekvései ennél sokkal nemesebbek voltak. Sir Kenneth Clark, a huszadik század egyik legkiválóbb művészettörténésze da Vincit a „*történelem legkönyörtelenebbül kíváncsi emberének*” nevezte. Da Vinci élete és kiválósága azonban leginkább saját szavaival jellemezhető: „*a legnemesebb élvezet a megértés öröme*”. Amit tett, azt azért tette, mert imádta lehúzni a bőrt az univerzumból, hogy megpillanthassa annak mérhetetlen belső működését. Fizettek érte vagy sem, elismerték érte vagy sem, da Vinci az volt, aki csak tette a dolgát.

Ha fel akarjuk ébreszteni a bennünk rejlő géniuszt, először meg kell értenünk da Vinci leckéjét a kíváncsiságról. Nézzük hát meg közelebbről őt magát, és azt, hogy a megértés iránti rajongása miként szőtte egybe a művészetek és tudományok egymással rivalizáló világát a találékonysággal és méltósággal, valamint a spirituális és isteni tündökléssel.

Leonardo da Vinci 1452. április 15-én született egy huszonöt éves jegyző, Ser Piero, és egy parasztlány, Caterina törvénytelen gyermekeként, egy toszkán hegyi városkában, Vinciben, a Mediciek uralta Firenzei Köztársaságban.

Matematikai és latintanulmányai mellett képzést kapott Vinci régóta fennálló festészeti hagyományaiból is. Tizenöt éves korában apja inasnak adta Andrea del Verrocchio híres műhelyébe, ahol alapos elméleti tudást szerzett a művészetekben, és sokféle gyakorlati jártasságot sajátított el a vonalas rajzolás, vegytan, kohászat, fémmegmunkálás, gipszöntvényezés, bőrművesség, gépészet, ácsmesterség

területein, csakúgy, mint a rajzolásban, festészetben vagy szobrászatban.

Verrocchio annyira el volt ragadtatva da Vinci természetfeletti rátermettségétől és hozzáállásától, hogy a *Krisztus keresztelése* c. festményénél az ifjút bízta meg az egyik angyal figurájának ábrázolásával. A történész Vasari szerint Verrocchio oly mértékben ámulatba esett da Vinci munkájától, hogy kijelentette, soha többé nem vesz a kezébe ecsetet. Húszéves korára da Vinci megszerezte a St. Lukács Ipartestület – mely festők és más művészek népszerű társulása volt – mesteri fokozatát. 1477-ben kilépett Verrocchio gyámsága alól, és elhatározta, hogy a saját lábára áll. Hamar megkapta első két megbízatását, ám mindkettőt félbehagyta, hogy Milánóba utazzon, és a Lodovico il Moro herceg pártfogásában dolgozzon.

A herceg bőven ellátta festészeti, szobrászati munkákkal, gondosan kidolgozott udvari ceremóniák és fegyverek tervezésével, és bár az ebből az időből származó alkotásait mind mestermunkának tekintjük, da Vinci valódi szenvedélyét mégis saját tanulmányai jelentették. Kiolthatatlan kíváncsiságtól vezérelve, rengeteg mindent tanult: anatómiát, állattant, geológiát, botanikát, optikát, aerodinamikát, gépészeti tudományokat, geometriát és építészetet.

Úgy vélte, hogy *„minden tudásunk abból fakad, amit érzelmeink közvetítenek számunkra”*, és ebből adódóan, hogy megtapasztalhatta saját igazságait, igyekezett megfigyelő módjára közelíteni a tudományokhoz – nem pedig elméleti

úton. Ez az elgondolás ezernyi felismeréshez vezetett, melyeket aprólékosan rögzített jegyzetkönyvébe, amit állandóan magával hordott.

Ez egy nagyon fontos lecke! Da Vinci nem elégedett meg mások munkáinak számbavételével és bebiflázásával. Elegetően merész volt ahhoz, hogy szembeszálljon a hagyományokkal, és korának tanításait ne korlátoknak, hanem ugródeszkának tekintse. Kíváncsisága nem gépies vágy volt, hogy minél több, előre meghatározott ismeretet halmozzon fel és rendszerezzen, hanem olyan dinamikus energiaként működött, mely képessé tette arra, hogy magába szívjon, átalakítson és letisztázzon mindent, amihez csak hozzákezdett.

Az 1510–1511 közötti anatómiai munkái kiválóan mutatják rejtélyes képességeit, melyekkel tökéletesen figyelte meg és dokumentálta a természetet, valamint rendíthetetlen eltökéltségét, hogy feltárja az élet titkait. Anatómiai leírásai bőbeszédűek, és zavarba ejtő pontossággal ábrázolják az emberi testet. Da Vinci tudta, hogy a hosszú, áttekinthetetlen leírások helyett többet mond néhány precíz rajz.

Egyetlen módját látta annak, hogy olyan minőségű illusztrációkat készítsen, amilyeneket megálmodott: ha felboncolja a bűnesetek áldozatául esett rothadó hullákat. Számtalan éjszakát töltött hullaházakban, ahol körülvette a halál meleg, fojtó bűze – *„félelmetes dolog az éjszaka óráit felnegyedelt és megnyúzott tetemek társaságában tölteni”*. Aprólékosan megvizsgálta a test minden csontját, ízületét, izmát, inát és szervét, sőt még az idegeket és hajszálereket is. Számos állati

tetemet – többek között teheneket, madarakat, majmokat, medvéket, békákat és lovakat – boncolt fel, vizsgált meg, és rajzolta le anatómiájukat azért, hogy felépítésüket összehasonlíthassa az emberi testével.

Da Vinci anatómiai rajzai káprázatosak és forradalmiak voltak. Oly egyedülállóan átfogó, pontos és részletes módon ábrázolták az emberi testet, ami abban a korban teljesen ismeretlen volt. Megfigyelései kiterjedtek a női test bonyolult belső működésére, beleértve a magzat anyaméhben történő fejlődését is. Későbbi felfedezései miatt az embriológia nem hivatalos atyjaként is tekinthetünk rá.

Az emberiségre hátrahagyott öröksége azonban sokkal több rajzok gyűjteményénél. Munkássága lehetővé tette egy új, tudományos alapokon nyugvó módszer kialakulását, ami aprólékos megfigyelésre, ismétlődő észlelésekre és módszeres, leíró illusztrációkra épült, melyeket rövid magyarázatokkal egészítettek ki. Ahogy megfogalmazta, *„a tudás a lehetséges dolgok megfigyelése akár a jelenben, akár a múltban; az előrelátás azon dolgok tudása, amelyek be fognak következni, még ha lassan is”*.

A boncolások során felfedezte az összefüggést a koleszterin és a szívbetegségek között, ám az akadémia megtagadta eredményeinek elismerését, mivel nem volt hivatalosan képzett orvos. *„Nem tudom fejből idézni a klasszikus szerzőket, ahogyan ők teszik, amikor idegen tollakkal ékeskednek, és mások munkáit szajkózzák”* – mondta. *„Tudom, hogy minden tudás csalóka, és hemzseg a hibáktól, amennyiben nem*

tapasztalásból született, így hát az én mesterem a tapasztalás lesz.” Da Vinci tudta, hogy a kiválósághoz sokkal fontosabb a kérdezésre való törekvés, mint mások válaszainak memorizálása.

Anatómiai rajzainak páratlan tökéletességét az mutatja igazán, hogy orvosi könyvekben még ma is megtalálhatók. Mégis, élete munkásságának és hagyatékának ez csak egy apró szelete.

Da Vinci hitt abban, hogy a festészet egy univerzális nyelv. Kíváncsisága és azon vágya, hogy a dolgokat a maguk valóságában fesse meg, meglehetősen merész és újszerű volt, ám később ez lett a reneszánsz festészet alapja. A fénnyel és árnyékkal kapcsolatos megfigyelései során felismerte, hogy képeinek témái olyan háromdimenziós alakzatok, melyeket megvilágításuk és árnyékolásuk nagyban meghatároz, így az alakok lágy, részletes és életszerű megfestéséhez egy kifinomult technikát fejlesztett ki. Kíváncsiságának köszönhetően rájött továbbá, hogy a tárgyak részletessége és színe a távolsággal változik, mely felismerés a légkör és a mélység valóságú ábrázolásának egy teljesen új módját tette lehetővé.

„Az emberi alakokat oly módon kell ábrázolni, hogy a szemlélők, hozzáállásuk alapján és elméjük szándékai szerint, könnyen felismerhessék azokat” – írta.

Ezek az előrelépések könnyed kíváncsiságként kezdődtek, de sokkal többé váltak. Igazság szerint, da Vinci azon lelkes törekvése, mellyel a festészet kalandjának hívó szavát követte, örökre megváltoztatta a területet. Munkái minden idők

legtöbbet másolt, elemzett és a legtöbb vitát kiváltó művei közé tartoznak, és nem ok nélkül. Nemcsak arról van szó, hogy hibátlanok és példa nélküliek, de festményei gazdagon tartalmaznak jelképrendszereket, felépítésük pedig matematikai pontosságú.

A *Sziklás Madonna* azt a híres momentumot ábrázolja, amikor Szűz Mária és Jézus találkoznak a gyermek Keresztelő Szent Jánossal és a védelmére kirendelt Uriel arkangyallal, aki hódolatát fejezi ki Krisztusnak. A háttérret fallikus sziklák és méhszerű alakzatok uralják. A képen még a da Vinci által választott növényeknek is jelentése van: Szent János foltos növénykéje egy mártír vérét sugallja, szív alakú levelei szeretetet és erényt jelképeznek, kard alakú levelei azt a bánatot szimbolizálják, ami áthatotta Mária szívét, a pálma alakú levelek pedig győzelmet jelentenek.

Az *utolsó vacsora* – ami Jézus utolsó vacsoráját mutatja be, melyet tanítványai körében fogyasztott el, és közben kijelentette, hogy közülük valaki el fogja árulni – a tervezés és a karakterábrázolás mesterműveként számon tartott és a művészi világ egyik legtöbbet reprodukált alkotása a történelemben. Egy új elmélet szerint a festmény arányai és elrendezése matematikai természetűek, és egy zenei motívumra is emlékeztetnek a 12:6:4:3 formában, ami az oktávra, ötödre és negyedre utal. Da Vinci célzott erre, amikor a „*látvány és hangzás harmóniájának rezonanciájáról*” beszélt, és ezzel valójában „*az univerzum harmóniáját*” dicsőítette.

Az ikonikus festmény folyamatos viták tárgya, melyek a számos és rejtélyes elem mögötti jelentésekkel kapcsolatosak, és amelyekre *A Da Vinci-kód* is sokszor utal. Ilyen többek között János látszólagos nőiessége, a test nélküli kéz, amely egy kést tart, vagy a nőiességet jelképező „V” szimbólum ismétlődő megjelenése.

A *Mona Lisa* vitathatatlanul a világ leghíresebb festménye. A portré annyira kifinomult munka, hogy a vásznon – még közlelről nézve is – szinte lehetetlen észrevenni az ecsetvonásokat. Csodálói évszázadokon keresztül találgatták, hogy vajon kit ábrázol valójában, és mi lehet ferde mosolyának titka. Nemrégiben a festményen elrejtve felfedeztek néhány apró betűt és számot, ilyenek például az *LV* betűk a jobb szemben, *CE* vagy *B* betűk a bal szemben, *72* vagy *L2* a háttérben lévő híd boltívén. Vajon mit jelentenek ezek a rejtett kódok?

Da Vinci határtalan kíváncsisága, a kiválóság iránti rajongása és annak igénye, hogy a dolgokat meg tudja valamivel magyarázni, méltó kihíváshoz vezették a mérnöki tudományok területén. Kíváncsiságából adódóan, vázlatrajzok tömegét ontotta magából, amelyek egy „új világ” „új gépeit” ábrázolták. Gépeket, melyek több száz évvel megelőzték korukat. Papírra vetette többek között az első repülőgép terveit, melyről nemrég bebizonyosodott, hogy képes lenne repülni, és ma „*Da Vinci Glider*”-ként ismerjük; először fogalmazta meg a helikopter ötletét; az első „automobilt” egy önjáró kocsí formájában; az első olyan rendszert, ami konkáv tükrök segítségével fókuszálta a napenergiát, hogy

vizet melegíthessenek vele – ezt az elvet használják a mai naperórművek is; az első megvalósítható ejtőernyő tervezetét; az első bűvárfelszerelést; az első mechanikus számológépet; számos újszerű hangszert; az első hidraulikus pumpa ötletét.

Mérnöki kíváncsisága nem állt meg a civil élet kihívásainál. Bár megvetette és „állatiasnak” tartotta a háborút, gyermekkorától kezdődően, a reneszánsz Itália folyamatosan hadban állt. Lodovico akkor vette pártfogásába, amikor azt állította neki, hogy hadimérnök, és képes bármilyen félelmetes fegyver megépítésére. Be is váltotta ígéretét, újszerű harci gépeket és eszközöket tervezett, többek között tankot, rakétákat, gyors tüzelésre alkalmas többcsövű fegyvereket, gránátokat, vagy éppen bordázott mozsárágyú-lövedékeket. Furcsamód, bűvárfelszerelését eltitkolta, gondolván, hogy azt a „háború gonoszaként” használnák. *„Mélységesen felkavar, hogy a mindennapi megélhetésem érdekében meg kellett szakítanom a munkámat, és ilyen apró ügyekkel kell foglalkoznom”* – írta később eme foglalatosságairól.

Mivel az elektromosságot csak évszázadokkal később fedezték fel, a reneszánsz kor ideje alatt az energia egyetlen forrását a víz jelentette. Da Vinci a vizet minden formájában tanulmányozta – folyadék, gőz, jég –, és radikális újítások egész sorát vetette papírra: a páratartalom mérésére alkalmas eszközt; gőzágyút; többfajta vízikereket; számtalan, a víz erejével működő ipari gépet; a víz alatti világ felfedezéséhez használható, úszóhárttyás kesztyűt; életmentő eszközt, amivel a víz felszínén lehet maradni; egyfajta úszó hótalpat,

melynek segítségével a vízben lehet járni; hajókat, melyek képesek a víz alatt közlekedni és más hajókat elsüllyeszteni; dupla fenekű, elsüllyeszthetetlen hajót, valamint kikötők és csatornák megtisztítására használatos kotrógépet. Milánó új életre keltése érdekében kidolgozott egy bonyolult csatornahálózatot, melynek megépítéséhez olyan új gépekre volt szükség, amiket szintén ő tervezett.

Mérnöki leleményességének egy másik briliáns példáját mutatja az az életnagyságú robot, melyet 1495-ben épített, azzal a céllal, hogy Lodovico herceg udvari rendezvényein elkápráztassák vele a közönséget. A lovagi páncélba öltöztetett szerkezet képes volt járni, állni, ülni, tudta a száját mozgatni, a fejét forgatni, fel tudta emelni a karjait, és az egész egy hajtókarral működött. Sok követőjéhez hasonlóan, da Vinci azon elméletének igazolására építette a robotot, hogy az emberi test lényegében egy gépezet, melynek felépítése és mozgása utánozható karok, csigák és fogaskerekek – amelyek alkalmazása mellesleg szintén az ő munkásságához köthető – felhasználásával.

Ha mindez nem lenne elegendő, da Vinci talált magának egy újabb területet, amiben mesterit alkotott: a kartográfiát. 1502-ben, ötvenéves korában arra a hihetetlenül nehéz feladatra vállalkozott, hogy feltérképezze Imola városát, ami a pápa hírhedt fia, Cesare Borgia erődje volt. Nem voltak olyan eszközök, amik segíthették volna a munkáját, így hát térképének megrajzolásához maga kellett hogy bejárja az összes utcát, teret és hegyet. Az eredmény megdöbbentően

pontosan és arányosan ábrázolta a várost, és amikor bemutatta Borgiának, hogy elnyerje patronálását, a hatalmas vezér ámulatba esett. A térképek rendkívül ritkák voltak abban az időben, és da Vinci munkájának példátlan pontossága arra készítette Borgiát, hogy da Vincit ott helyben alkalmazásba vegye mint legfőbb hadmérnökét és építészt.

1514 és 1516 között, a pápától kapott különböző munkáinak köszönhetően, Rómában dolgozott. Pártolója, Giuliano di Medici halálát követően 1516 márciusában I. Ferenc francia király szolgálatába állt, hogy megalkosson egy olyan mechanikus oroszánt, mely képes lépkedni, majd mellkasát széttárva felfedni egy csokor liliumot. A királyt annyira elbűvölte da Vinci munkája, hogy a „Király Legfőbb Festője, Mérnöke és Építésze” címet adományozta neki. Ferenc volt az utolsó és a legbőkezűbb pártfogója, aki busás járandóságot és egy vidéki kastélyt adományozott neki Amboise mellett, közel a királyi kastélyhoz.

Bár máig ismeretlen okból adódóan, jobb keze ekkor már béna volt – a valószínűsített ok szélütés –, da Vinci az utolsó éveit rajzolással és tanítással töltötte. Festészettel, macskákkal, lovakkal, sárkányokkal, a vizek természetével, az özönvízzel és különböző gépekkel kapcsolatos tanulmányokat készített.

1519. május 2-án halt meg a franciaországi Clos Luce-ban. Elismert művészi alkotásai mellett több mint tizenháromezer oldalnyi feljegyzést hagyott hátra, melyek mindennapi megfigyeléseit, gondolatait, következtetéseit és találmányait

tartalmazzák, sőt olyan firkákat is, melyek oly csodálatos módon egyesítik a művészeteket és a természetes filozófiát, amire azóta sem volt példa. Munkássága az ismert tudomány előfutára volt, írásait pedig még ma is tudósok kutatják, hogy újabb felfedezésekre és lehetőségekre találjanak.

Hyppolite Taine, a befolyásos francia kritikus és történész így ír da Vinciről: *„Talán soha nem lesz a földön még egy olyan géniusz, aki ennnyire sokoldalú, ennnyire utolérhetetlen, aki ennnyire sóvárog a végtelen iránt, aki ennnyire kifinomult, aki ennnyire megelőzi mind saját korát, mind az elkövetkező évszázadokat.”*

Da Vinci az égő kíváncsiságnak köszönhetően vált a nagy reneszánsz korszak óriásává, és alkotott újat szinte minden területen, amibe csak belekezdett. Az effajta vágy – mely az ismeretlen vizsgálatára irányul – a kiindulópontja a történelem minden nagy vállalkozásának. A géniuszi lét felé vezető, saját kalandos utadnak is kell egy irány, és ahogy da Vinci esetében is láthattuk, a kíváncsiság az, ami segít felfedezned azt. Légy tehát nyitott olyan irányokra is, melyek korábban még csak eszedbe sem jutottak. A kiválóság ösvényei többnyire nem nyilvánvalók. Da Vincié sem volt az. A történelem legnagyobb elméi közül a legtöbben ismeretlen vizekre eveztek, amikor kíváncsiságukat követték.

A Wright testvérek nyomdai tevékenységgel kezdték, ám néhány év elteltével azon találták magukat, hogy jobban

érdeklük őket a kerékpárok. A mérnöki tudományok iránti elragadtatásukat pedig hamarosan már a repülés tanulmányozására fordították, felhasználva többek között da Vinci munkáját is. Ohióban található kerékpárüzletük egy hátsó kis szegletéből Amerika legnagyobb mérnöki elméivé váltak, akik megnyerték az egek versenyét.

Akio Morita egy négyszáz éves családi szaküzletet kellett volna hogy átvegyen, de sokkal jobban érdekelt az, hogy a ház körüli elektromos dolgokat bütykölje. Morita imádta a matematikát és a fizikát, és a főiskolát követően az volt a terve, hogy a Tokiói Műszaki Egyetemre megy. Azonban mielőtt elindulhatott volna, olvasott egy elektronikai kutatólaboratóriumról, amit egy Masaru Ibuka nevű férfi alapított. Morita találkozott Ibukával, és hamarosan egy közös céget alapítottak Tokyo Tsushin Kogyo K. K. néven. Később elhatározták, hogy marketingokok miatt új nevet adnak vállalkozásuknak, és végül a hang latin megfelelője – *sonus* – és az 1950-es években divatos „fiacskám” szó – angolul *sonny* – kombinációját választották. A TTK-t ma Sonyként ismerjük.

Ne lepődj meg, ha – vagy inkább azt is mondhatnám, *amikor* – utazásod váratlan irányokba visz, vagy olyan helyekre kalauzol, ahol korábban nem tudtad volna magad elképzelni. Sohasem tudhatod, hogy milyen lehetőség intett magához, és ha kellően érdekel, és követed azt, vajon milyen jelentőséggel lehet az életedre.

Függetlenül azonban attól, hogy milyen lehetőségek vannak odakint, *egyéni* érdeklődés szükséges ahhoz, hogy

kezdjünk velük valamit. És a valódi siker sokkal többet kíván, mint a kíváncsiság egy felvillanása a fejünkben – kitartó érdeklődés szükséges hozzá, amit napról napra meg kell újítanunk, egyrészt annak ellenére, hogy milyen hosszú és kemény munkát igényel az, hogy valami jelentőset hozzunk létre, másrészt a lesújtó kudarcok, csapások, nyílt támadások és megannyi más ok ellenére, melyek arra ösztönöznének, hogy feladjuk.

De hogyan tehet szert valaki ilyen hosszan tartó egyéni érdeklődésre?

Da Vinci legkiemelkedőbb jellemvonása az őt körülvevő emberek és világ iránti ellenállhatatlan kíváncsisága volt. Amikor a fiziognómiával ismerkedett, azon kétes tudománnyal, mely arcvonások és jellegzetességek alapján határozza meg valakinek a személyiségét, gyakran járta a tereket érdekes arcú emberek után kutatva. Amikor megakadt a szeme valakin, képes volt órákon keresztül követni, és vázlatot készíteni az arcáról minden szögből, figyelte a viselkedésüket, és hogy hogyan léptek kapcsolatba másokkal.

„Három típusú ember van – írta. – Azok, akik látnak; azok, akik akkor látnak, amikor mutatnak nekik valamit; és azok, akik nem látnak.”

A géniuszok egytől egyig olyan emberek, akik olyan dolgokat látnak, amiket más emberek nem. Ennek legfőbb oka az, hogy veszik a fáradságot, hogy *valóban* nézzenek.

Érdeklődnek valami iránt, magukon kívül. Annyira kíváncsiak az őket körülvevő világra, hogy az nem hagyja őket nyugodni. Azonban ennek az ellenkezője is létezik – mely jellemvonás sokkal gyakoribb, és ami a lélektelen közepszerűség csapdájához vezet.

Ahogy az író és filozófus L. Ron Hubbard mondta egyszer: „*Hidd el, amikor egy személy szörnyen érdekessé válik, annak rengeteg problémája van.*” Ezt az alapvető különbséget Hubbard így folytatja: „*Ez az a szakadék, mellyel minden híresség találkozott; mindenki, aki elég bolond ahhoz, hogy híressé váljon. Ők az élet iránti érdeklődés helyett inkább érdekesek akarnak lenni. És azok, akik érdekesek, többé nem érdeklődnek az élet iránt.*”

Vedd az érdeklődést, és fordítsd meg – amikor valaki többé már nem alkot és nem nyilvánul meg kifelé, hanem csak valaki más melengető szavaiért könyörög, a rá váró kalandok már csak groteszk mutációk, melyek nem vezetnek sehová, csak kicsinyes ellenségeskedéshez, irigységhez és a kivagyiság küzdelméhez.

Az *érdekes* ember, ha randevúra hív egy lányt, csak a drága autójáról, „Az év kereskedője” díjáról és a pénzéről beszél. Az *érdeklődő* ember bókol, és társa családjáról, hobbijairól és érdeklődési köréről kérdezősködik.

Az *érdekes* ember a bátyád esküvőjén késztetést érez arra, hogy elmondja, hogy milyen volt az ő esküvője egy négycsilagos helyen, ahol háromszáz vendég és száz galamb volt. Az *érdeklődő* embert izgalommal tölti el, hogy találkozhat

a családdal, és meg akarja tudni, hogy kinek hogy telnek a napjai.

Az *érdekes* ember nem igazán figyel arra, hogy mit gondolsz vagy érzel, alig várja, hogy belekezdhessen saját mondanójába. Az *érdeklődő* ember fontosnak találja a véleményed, még akkor is, ha különbözik az övétől, és hagyja, hogy kifejtsd azt.

Az *érdekes* ember, amikor meghallja, hogy vállalkozásod végre profitot termel, azonnal elmondja, hogy az ő első üzleti éve milyen hihetetlenül jól sikerült. Az *érdeklődő* ember gratulál, és megkérdezi, hogyan csináltad.

Ennek a problémának természetesen sokkal nagyobb következményei vannak. Anélkül, hogy kíváncsiak lennénk, és érdeklődnénk valami *jelentőségteljes* dolog iránt, egyetlen fontos cél sem alakulhat ki. Nem számít, milyen képességeink vannak, ha nem irányítjuk őket egyetlen megismerhető és valamirevaló cél iránti törekvésre, szétszóródnak. Ahogy Alexander Graham Bell mondta: „*A nap sugarai is csak akkor égetnek, ha fókuszálják őket.*”

Oscar Wilde egyszer azt írta, hogy az emberek „*telhetetlenül kíváncsiak, hogy tudomást szerezzenek mindenről, kivéve azt, amit érdemes tudni.*” Ez éppúgy igaz ma is. Ha kételkedsz abban, amit mondok, nem kell messzire menned, nézd csak meg a szórakoztatás végtelenül értelmetlen módjainak tündöklő szárnyalását, mint amilyenek a valóságshow-k vagy a sport elüzletiesítése. Az a fajta kíváncsiság, hogy ki nyeri a *Survivor* következő évadját, vagy hogy Kim Kardashian

kitől válik el és kihez megy hozzá legközelebb, vagy ki fogja vezetni a bajnokságot, aligha az a fajta kíváncsiság, ami a fejlődésedet szolgálja.

Érdeklődésünk szükséges ugyan, ám nem elegendő – igényesnek is kell lennünk iránta, ahogyan da Vinci is az volt. Nincs túl sok időnk ebben az életben, és ha jelentéktelen dolgokra és csecsebecsére pazaroljuk, akkor igazából elfecséreljük a képességeinket, és végső soron az egész sorsunkat. Lao-ce figyelmeztetett bennünket erre, amikor azt mondta: *„Ügyelj a gondolataidra, mert szavakká válnak. Ügyelj a szavaidra, mert tettekké válnak. Ügyelj a tetteidre, mert szokássá válnak. Ügyelj a szokásaidra, mert a személyiségeddé válnak. Ügyelj a személyiségedre, mert az határozza meg a sorsod.”*

Van még valami, amit érdemes megfontolni a kíváncsisággal és az érdeklődéssel kapcsolatban. A legendás zeneszerző, Csajkovszkij mondta, hogy *„csak az kaphat ihletet, aki uralkodni tud az ellenszenei felett”*. Azaz belülről kell jönnie. A kíváncsiságot, vagyis az inspirációra való felhívást soha nem kaphatod meg tanároktól, szülőktől, mentoroktól, főnököktől vagy barátoktól. Irányt adhatnak, unszolhatnak, győzködhetnek, de végül akarnod kell *létrehozni és magadévá tenni* azt, amit akarsz, és ami szerint életed minden napját *élned* kell. A kalandok csak akkor röpíthetnek messzi tájakra, ha érdekel, hogy mehess.

Nem meglepő módon, az a képesség, hogy igába hajtsd a kíváncsiságod és megtaláld a saját „Fehér Nyúl” kalandodat,

erősen kötődik da Vinci egy másik meghatározó vonásához: a megfigyelés képességéhez.

„Bárki, aki vitatkozás közben a tekintélyre támaszkodik, az nem az értelmét használja, hanem a memóriáját” – írta da Vinci.

Sok kortársától eltérően, da Vinci hitt abban, hogy csak a Biblia, illetve az ókori Görögország és Róma írásai vezethetnek valakit igazán messzire az igazságra való törekvés során. Bár nagy hatással voltak rá ősei bölcsességei, munkáiban és írásaiban teljesen új gondolkodásmódot alkalmazott.

Úgy vélte, hogy a tudás és a tényleges megértés csak valós megfigyeléseken, egyszerű kérdések feltevésén, és a látottak módszeres ellenőrzésén és feljegyzésén keresztül érhető el. Ez a fajta gondolkodásmód forradalmi volt abban az időben, és fontos mérföldköve annak, hogy a sötét középkor babonákkal és tudatlansággal teli világából kiemelkedtünk a tudományok racionális empirizmusa felé.

Bár egyszerűnek tűnhet, a megfigyelés képessége mély jelentéssel és vonatkozással bír mindennapi életünkre. Da Vinci kíváncsiságát az tette egyedülivé, hogy ragaszkodott ahhoz, hogy csak azt fogadja el, amit saját maga is megfigyelt és megtapasztalt, függetlenül attól, hogy megállapításai összhangban voltak-e társai hiedelmeivel, vagy sem.

Példaként tekinthetjük geometriával kapcsolatos megfigyeléseit és munkáját, ami kiterjedt többek között a nagy

bonyolultságú rombikuboktaéder és más jelentős geometriai alakzatok illusztrálására, amiket később felhasználtak a nyomdagépek kifejlesztése során, és amiket az akadémikusok figyelmen kívül hagytak, mivel da Vinci nem részesült formális oktatásban. Ezen túlmenően, az értelmiség jó része kigúnyolta evolúciós elméletének ismertetése miatt – csak úgy, mint Charles Darwint, akinek munkája több mint négy évszázaddal később született –, valamint a koleszterin és a szívbaj összefüggéseinek felfedezése okán.

Bár munkájának ésszerűtlen elutasítása nagyon bántotta, da Vinci soha nem hagyta, hogy elfojtsák akár a benne lakozó tudás iránti vágyat, akár azt, hogy folytassa saját megfigyeléseit, és ténylegesen azt jegyezze fel, amit látott. Nem törődött azzal, ha észrevételei és következtetései szöges ellentétben álltak kora szent teheneinek munkáival, sőt az sem, ha képtelenségnek gondolták azokat. Egyszerűen csak folytatta megfigyeléseit, majd következtetett, ellenőrzéseket hajtott végre, és jegyzetelt. Tudta, hogy az igazi ellenségei nem az ellenlábasai, hanem maga az idő.

Da Vinci soha nem törekedett arra, hogy beilleszkedjen – az volt a célja, hogy a történelem azon kis csoportjához tartozzon, akik kíváncsiságuk erejével tágították az emberi tudás határait. *„Azok, akik egy csillaghoz kötik magukat, nem változtatják a gondolataikat”* – írta.

Ezzel a világnézettel da Vincitől egy egyszerű leckét tanulhatunk: ne félj gondolatban eljátszani a világgal, és rácsodálkozni, vajon „mi lenne, ha?”. Ne feltételezd, hogy nincs okod

vizsgálódní, mert már mindent ismerünk! Ne feltételezd, hogy számodra már semmi sem maradt, amit felfedezhetsz vagy hozzáadhatsz a világhoz!

Van egy régi keresztény mondás, ami így hangzik:

Két férfi néz ki a börtön rácsain; az egyik a sarat látja, a másik a csillagokat.

Amikor egy géniusz kitekint a világra, lehetőségek és csodák mérhetetlen sokaságát látja, csakúgy, mint egy gyerek. Ez egy *kifejlesztett* képesség, és tudatos választás, nem pedig adomány – és meglehet, talán a géniuszok legfőbb erénye. Sajnos a mai társadalmunkban túlságosan könnyű az, hogy életünk nagy részét mozdulatlanul töltsük egy képernyő előtt, és csak úgy mellesleg éljünk, olyan képek és hangok közepette, melyeket tunya elménkbe tápláltak. Az átlag amerikai napi négy órát tölt televíziónézéssel. Egy átlagos amerikai fiatal több időt tölt el a televízió előtt, mint az iskolában, és ezenfelül még naponta két órán keresztül játszik videojátékokkal.

Kultúránk egyre könnyebbé teszi, hogy ne törődjünk elménk természetes érdeklődésével és az élet valódi kalandjaival. Korcsokká lettünk, akik alig többek céltalan és vak drónoknál, és akik gombokat nyomogatnak a fizetésükért, és távirányítókat babrálnak az azonnali örömszerzés érdekében, ami talán emlékeztet arra, hogy még életben vagyunk.

„Ahogy a használatból kikopott vas elrozsdásodik, ahogy a pangó víz megposhad, vagy a hidegben jéggé lesz, úgy indul romlásnak a tétlenségre kárhoztatott elme is” – írta da Vinci.

Szerencsére nem számít, hogy valaki milyen messze esik attól, hogy részesedjen az élet nagy lehetőségeiből, nem számít, milyen nyomorulttá vagy közönyössé válik, felül tud kerekedni azon. Az emberi szellem rendkívül rugalmas, az emberi kíváncsiság pedig fantasztikus módon örök. A megfelelő irányba tett legapróbb lépésekkel is – amennyiben ismétljük és megerősítjük őket – képes az ember visszahozni magát még a legmélyebb közömbösségből, kétségbeesésből és válságból is.

A géniuszi lét felé vezető utad során az első lépés tehát az, hogy megtaláld a helyes irányt. A kíváncsiság felfedi számodra a kalandot, és nem kell hozzá más, csak őszinte érdeklődés az élet és annak megannyi rejtélye, csodája, érzelme, tapasztalata, jutalma, megpróbáltatása, igazságtalansága, szépsége és hiányossága iránt.

A helyes irány megtalálása természetesen csak a kezdet. Ezt követően szembesülsz az első megmérettetéssel, melynek során a választásod vagy előrébb segít a küldetésedben, vagy véget vet annak, még mielőtt elkezdődhetett volna.

Bátorság és Lepanto rokkantja

„Bármit csinálsz, bátorságra mindig szükség lesz. Bármilyen utat választasz is, mindig lesz valaki, aki azt mondja, hogy tévedsz. Mindig támadnak majd nehézségek, melyek megpróbálják elhíttetni veled, hogy bírálónak igaz van”

– Ralph Waldo Emerson

Minden nagy kaland egy hívó szóval kezdődik, mely arra szólít, hogy szakítsunk a hétköznapi dolgainkkal, és lépünk be egy ismeretlen, idegen világba.

A fiatal Amelia Earhart ellátogat egy repülőkiállításra, ahol egy I. világháborús hős tart bemutatót. Amikor a pilóta kiszúrja Earhartot és barátját, amint épp egy közeli mezőn nézelődnek, feléjük veszi az irányt, hogy megijessze őket. Earhart azonban meg sem rezzen. *„Akkor nem értettem – mondta később –, de biztos vagyok benne, hogy az a kis piros repülő mondott nekem valamit, amikor elsuhant.”*

Felső tagozatban egy barátja bemutatta Steve Jobsot a számítógépfüggő Stephen Wozniaknak, aki eldicsekedett egy kis vezérlőkártyával, amin épp dolgozott. Jobsot annyira lenyűgözték a látottak, hogy néhány évvel később szülei

garázsában a páros megalapította az Apple Computer Companyt.

Luke Skywalker épp egy kis droid fémkarját babrálja, amikor hirtelen aktiválódik egy gyönyörű hercegnő aggódó hologram üzenete: „*Segítsen, Obi-wan Kenobi; ön az utolsó reményünk.*”

Gandalf egy aranygyűrűt piszkál ki a tűzből, majd Frodo kezébe ejti; az elkezd izzani, és tünde nyelven megjelenik rajta egy írás: „*Egy Gyűrű mind fölött, Egy Gyűrű kegyetlen, Egy a sötétbe zár, bilincs az Egyetlen.*”

Hallgathatsz a hívó szóra, vagy akár vissza is utasíthatod. Ez az első próbatétel a kiválóság felé vezető úton.

Megvan benned a bátorság, hogy kövesd, vagy kitérsz előle?

Az első lépés megtételéhez bátorságra van szükség – néha pedig, ahogyan Miguel de Cervantesnek is, mérhetetlenül nagy bátorságra.

A spanyol flotta *Marquesa* nevű gályája 1571. október 7-én a Görögország partjainál fekvő Patrei öbölben a lepantói csata legvéresebb ütközetének kellős közepén állt. Füst gomolygott és tűz pusztított, ameddig csak a szem ellátott, amint több mint négyszáz keresztény és oszmán gálya gyilkolta és égette egymást feledésbe.

* Réz Ádám fordítása

A Marquesa fedélzete alatt egy Miguel de Cervantes nevű fiatal – aki csaknem félrebeszélte a láztól – felkelt az ágyából, hogy honfitársai mellett harcoljon, bizonygatván, hogy inkább meghal istenéért és királyáért, mintsem hogy betegsége miatt elrejtőzzön.

Cervantest tizenkét emberével együtt egy, a gálya melletti csónakba vezényelték. A hősiecs harc közepette három golyó is eltalálta – kettő a mellkasán, egy pedig a bal karján, ami örökre le is bénult. Az oszmánok végül pusztító vereséget szenvedtek, és ez megakadályozta őket abban, hogy uralmuk alá hajtsák Itáliát, és tovább nyomuljanak Európa felé.

Amint sebei begyógyultak, Cervantes visszatért a spanyol tengerészethez. Három évvel később, 1575-ben Ausztriai János és Sessa hercege ajánlóleveleinek köszönhetően visszaindulhatott Spanyolországba, ahol magas elismerések vártak rá. A balsorsnak köszönhetően azonban ezek a levelek kétélű kardnak bizonyultak mindabban, ami ezután következett.

1575 szeptemberében az El Sol (A Nap) nevű gályán Cervantes útra kelt Spanyolország felé.

Kétheti utazást követően megközelítették Katalónia spanyol partjait, és útjuk már a végéhez közeledett, amikor a gályát – annak két kísérő hajójával együtt – algériai kalózok kerítették hatalmukba. A gálya kapitányát és a legénység több tagját lemészárolták. Cervantes ismét elkerülte a halált, és öccsével, Rodrigóval, valamint az életben maradt spanyolokkal együtt fogságba esett.

A foglyokat Algírba szállították, ahol eladták őket rabszolgának, így Cervantes egy görög kalóz, Dali Mami tulajdonába került. A Cervantesnél talált levelek arról tanúskodtak, hogy különösen fontos ember, így magas váltságdíj reményében kivételes felügyelet alá helyezték.

A félelmet nem ismerő Cervantes azon nyomban neki látott, hogy megtervezze szökését. 1576-ban rábeszélte egy mórt, hogy néhány keresztény társával együtt vezesse el őket az Orán kikötőjénél található spanyol erődhez, amitől kétszáz mérföldnyi álnok sivatag választotta el.

Menekülésük során azonban a mór cserbenhagyta Cervantest és barátait, így a szökevények magukra maradtak. Élelem, víz és a hazavezető út ismeretének hiányában nem maradt más választásuk, mint visszatérni Algírba. Cervantes tehát ismét fogságba került, ahol súlyosan bántalmazták, ám a magas váltságdíj reményében életét meghagyták. Társai azonban nem voltak ilyen szerencsések: minden egyes nap felakasztották, karóba húzták vagy lefejezték egyiküket, egészen addig, míg mind meg nem haltak.

1577 tavaszán két szerzetes érkezett Algírba háromszáz koronával, akiket Cervantes szülei bíztak meg azzal, hogy vásárolják meg fiuk szabadságát. Mivel azonban a váltságdíj kevésnek bizonyult és így visszautasították, Cervantes alkura akarta azt használni, hogy öccsét elengedjék. A fivérek már gondosan kiterveltek egy második szökési kísérletet, és Rodrigo immár küszöbönálló szabadsága segíthette volna Cervantes szabadulását.

Kicsivel később, annak az évnek az őszén egy keresztény kertész segített Cervantesnek és tizennégy másik rabnak meglépni – amíg gazdájuk kalózkodott –, és a város környéki barlangokba vezette őket. Úgy tervezték, hogy itt rejtőzzenek el mindaddig, amíg Rodrigo felmentő serege meg nem érkezik.

Cervantes és rabtársai ezekben a barlangokban bujkáltak már csaknem két hónapja, amikor a menekítésükre küldött hajó megérkezett, ám azt – a sors fintoraként – senki sem mert elhagyni, hogy értesítse a bujdosókat. Következő éjjel a tengerészek ismét visszatértek egy elhagyatott partszakaszra, ám ekkor sem indult senki Cervantes megmentésére. Többé már nem tértek vissza, és nem menekültek meg az álnok víztől – elfogták őket az algériaiak.

Cervantes számára a dolgok rosszabbra fordultak. Egy spanyol hitszegő, aki korábban ellátta a menekülőket, beárulta őket Algír új alkirályának, Hasszán pasának, aki a rabszolgák iránti kegyetlenségéről volt híres. Hasszán harminc, állig felfegyverzett katonát küldött a bujkáló spanyolok elfogására, és amikor azok a sziklákhöz érkeztek, Cervantes kitartott amellett, hogy ő a felelős a cselszövésért, és ő győzködte a társait, hogy csatlakozzanak hozzá.

Cervantest Hasszán elé vezették. Abban reménykedvén, hogy a többi szökevényt szabadon engedik, Cervantes azt vallotta, hogy ő a szökési kísérlet egyetlen bűnöse. A kimerítő kínvallatások és a szinte biztos halál ellenére, Cervantes nem adta fel egyetlen bűntársa nevét sem, és ragaszkodott ahhoz, hogy egyedül őt büntessék meg az eset miatt.

Hasszánt szíven ütötte Cervantes bátorsága, és nemcsak a kínzásoktól kímélte meg, de egy csinos kis összegért meg is vásárolta gazdájától.

Hasszán meglehetősen túlzó váltságdíjat állapított meg Cervantes fejére, amivel örök rabságra ítélte a béna spanyolt. Nem meglepő módon Cervantesnek más tervei voltak, hiszen, ahogy mondta, *„szabadságom visszaszerzésének reménye sohasem hagyott el”*.

1578 márciusában Cervantes egy titkos levelet kívánt eljuttatni Don Martin de Cordobának, Orán kormányzójának, valamint más fontos személyeknek, akiket barátaiként tartott számon. A levélben arra kérte őket, hogy küldjenek számára kémeket, és más megbízható, találékony segítőköt, akik támogatják őt és három társát a szökésben. Don Martin kétségtelenül hallgatott volna Cervantes kérelmére, hiszen ő maga is volt egyszer fogoly apjával együtt, aki végül bele is halt a megpróbáltatásokba.

Egy mór biztosította, hogy eljuttatja a levelet Orán kapujához, ám az végül soha nem került Martin kezébe. Hasszán kémei megállították a hírvívót, és mivel gyanúsnak ítélték, elfogták, és a levéllel együtt az alkirály elé vezették. Hasszán karóba húzatta a mórt, Cervantest pedig kétezer, a hasára és a talpára irányított botütésre ítélte – ez egyet jelentett a lassú és kínzó halállal.

Elképesztő módon, és máig ismeretlen okok miatt Cervantes végül nem kapta meg büntetését harmadik megghiúsult szökési kísérletéért. És ez nem sokkal azelőtt történt, hogy

nekilátott negyedik – és egyben utolsó – szökési tervének kidolgozásához, hogy kitörjön a rabságból, és hazatérjen.

1579 szeptemberében Cervantes rábeszélte egy Giron nevű spanyol kalózt, hogy vásároljon neki egy felfegyverzett fregattot egy megbízható, Algírban található valenciai kereskedőtől. Egy másik kereskedő, aki szimpatizált Cervantes ügyével, megelőlegezte a szükséges összeget. Cervantes titokban elhíresztelte a közelgő kitörést hatvan másik keresztény fogolynak, akiket arra buzdított, hogy szökjenek meg vele.

Egy hónappal az indulás előtt, Cervantest ismét elárulták – ezúttal egy spanyol szerzetes, Juan Blanco de Paz, aki amiatt keseredett el, hogy kihagyták a tervből, és aki el akarta nyerni Hasszán pasa kegyeit. Hasszán titokban tartotta, hogy tud a tervről, mivel azt remélte, hogy egy csapásra elfoghatja, majd kisajátíthatja, és rabszolgaként halálra ítélni mindannyiukat.

Paz árulásának azonban híre ment, a kereskedő pedig, aki a pénzt adta a fregatthoz, biztos volt abban, hogy amennyiben Cervantest elfogják, a hosszú kínvallatások közepette Hasszán minden információt kiszed majd belőle. Attól félt, hogy elveszíti a vagyonát, szabadságát és valószínűleg az életét is, így felajánlotta, hogy bármi áron kifizeti Cervantes váltságdíját, és visszaviszi Spanyolországba.

Cervantes úgy érezte, hogy túlságosan bectelen dolog lenne otthagyni társait, és visszautasította az ajánlatot. Megígérte azonban, hogy bármilyen kínoknak vetik is alá, senkit

sem kever bele a cselszövéskébe – egyedül akarta vállalni a felelősséget, csak hogy megmentse minden más érintettet.

Ahogy közeledett a menekülés napja, egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy Hasszán tud a tervről. Néhány nappal az után, hogy Cervantes kilopózott gazdája házából, egy kiáltványt tettek közzé arról, hogy mindenki, aki rejtegette vagy segítette Cervantest, halállal fizet. Cervantes ismét megmutatta rettenthetetlen bátorságát: önként feladta magát. Hasszán őrjöngött; kötelet erősítettet Cervantes nyakára, majd kínzásokkal és akasztással fenyegette, amennyiben nem fedí fel azok nevét, akik részt vettek a meghiúsult szökési kísérletben. Cervantes azonban ellenállt, csak magát vádolta, és azt állította, hogy nem voltak bűntársai, csupán négy spanyol segített neki, akik nemrég nyerték vissza szabadságukat, és akik szabad emberként hajóztak Spanyolországba.

Hasszán tudta, hogy Cervantes hazudik, ám ismét elámult rendkívüli bátorságán, amit a kínzások és a halál torkában tanúsított, és másodszor is megkímélte az életét. Bár akkor még nem tudta, Cervantes mérhetetlen nagylelkűsége és elszántsága nagy tiszteletet váltott ki huszonezer keresztény fogolytársában. Meghiúsították két spanyol kísérletét, akik felkelést akartak gerjeszteni Cervantes nevében, és ez tovább fokozta Hasszán azon félelmét, hogy mindaddig, amíg fogságban tartja Cervantest, egy olyan keresztény felkelést kockáztat, ami lerombolhatná a Földközi-tenger kalózáinak egyik legfontosabb menedékhelyét.

1580 tavaszán II. Fülöp spanyol király tudomására jutottak Cervantes kimagasló katonai szolgálatai és hőstettei, így útnak indított két lelkészt, hogy váltsák ki a foglyokat, köztük Cervantest is. A papok kétszázötven dukátot kaptak Cervantes családjától – ez volt minden vagyonuk –, hogy megváltsák szabadságát. Hasszán azonban ezer koronát követelt, mely túlzó összeg a duplája volt annak, amennyit korábban fizetett érte. Továbbá, mivel hamarosan Konstantinápolyba készült, azzal fenyegetőzött, hogy ha nem fizetnek neki azonnal, magával viszi Cervantest is.

A tárgyalások nem vezettek eredményre, így Hasszán az indulásra készülődött, és – bilincsbe verve – a hajóra vitette Cervantest is. Az egyik lelkész, Juan Gil atya megsajnálta Cervantest, és oly meghatóan könyörgött annak szabadságáért, hogy Hasszán végül beleegyezett ötszáz korona váltásdíjba. A hiányzó összeget Juan egyrészt kölcsönökből teremtette elő – számos keresztény kereskedő segített, akik csodálták Cervantes immár híressé vált hőstetteit –, másrészt temploma jótékonyági alapjából is merített.

Éppen, amikor Hasszán már vitorlákat bontott, az összeg előállt. Cervantes – hálája jeléül – kilenc dublont fizetett a gálya tisztjeinek, és szabad emberként léphetett partra – amire oly szenvedélyesen törekedett öt éven át, és amit úgy írt le, mint *„az egyik legnagyobb öröm, amit emberi lény megtapasztalhat e világban: visszatérni szülőföldjére épen és egészségesen, a hosszú rabszolgaság után”*.

De mihez kezdett Cervantes az újdonsült szabadsággal? Mivel leginkább a kalandokat és az utazást kedvelte, és hazája elkötelezettje volt, ismét beállt a spanyol tengerészethez. Több hadjáratban is részt vett, a hosszú utazásokat pedig szorgalmas tanulással töltötte – mélyen szerelmes volt egy spanyol nemesi család ifjú hölgyébe, és hogy elnyerje kegyeit, költészetet és prózaírást tanult. Írt egy verset a hölgy tiszteletére, *La Galatea* címmel, ami első jelentősebb munkája volt, és 1585-ben adták ki.

Az elkövetkező húsz esztendőben Cervantes meglehetősen nomád életet élt – tengerész, a spanyol haditengerészet anyagbeszerzője, majd vámszedő volt. A *Don Quijote* első kötetét 1605-ben, a másodikat 1615-ben jelentette meg. Cervantes irodalmi munkásságából több mint huszonöt novella, rövid elbeszélések, színjátékok és versek maradtak ránk. A *Don Quijote* a valaha írt leghatásosabb fikciók egyike, Cervantest pedig a nyugati irodalom egyik legnagyobb alakjaként tartjuk számon.

Barriosnak jó oka volt arra, hogy a bátorságot felvegye géniuskódjának tulajdonságai közé.

Bátorság nélkül a géniuszi lét és a kiválóság kalandja még csak el sem kezdődik.

Különös erőre van szükség ahhoz, hogy félredobjuk az életet, amit mások szántak nekünk – biztonságos, miliók által kitaposott ösvényeket –, és helyette egy olyat

válasszunk, ami tele van bizonytalansággal, veszélyekkel és ismeretlennel. Bár reménykedhetünk olyan utakban, amelyek tiszták és kiszámíthatók, hamar rájövünk, hogy egy éjszakai vezetéshez hasonlóan, mely egy mély és sötét rengetegen át vezet, fényszóróink csak egy bizonyos távolságig segítik a látást.

A bátorság a génusz kód első számú katalizátora; ez indítja el az átalakulásod valami több felé.

WD-40, Angry Birds és az egyik napról a másikra megvalósuló sikerek apró kis titka

Tudod, hogy a WD-40 miért kapta ezt a nevet?

A „Water Displacement – 40th Attempt” (Víztaszító – 40. kísérlet) rövidítése.

„Kit érdekel?” Hallom, ahogy csodálkozol.

Nos, a formulát, ami az elmúlt évben 300 millió dolláros forgalmat hozott, csak 39 elbukott kísérlet után sikerült létrehozni.

Hasonlóan a hihetetlenül népszerű *Angry Birds* játék, a szoftvereket fejlesztő Rivio ötvenkettedik kísérlete volt egy olyan termék létrehozására, ami végre pénzt hozhat a cégnek. Nyolc éven át annyi bevételük sem volt, ami a megélhetéshez elegendő lett volna, és már csaknem teljesen tönkrementek, amikor végül megalkották azt a játékot, amit ma már több mint egymilliárdszor töltek le.

James Dyson egészen elképesztő módon, 5126 hibás prototípust viselt el, mielőtt megalkotta forradalminak számító porszívóját. Újabb tízévnyi makacs kitartás kellett ahhoz, hogy elegendő pénzt gyűjtsön össze, és megalapítsa a Dyson Companyt, ami a múlt évben 200 millió dolláros forgalmat bonyolított.

A Groupon csaknem elpusztult a pénzhiány és az alacsony kamatok miatt, még a tevékenysége kezdetén. E könyv írásának időpontjában a cég értéke 6,3 milliárd dollár.

Az ipar nagy titánjai nem kaptak halhatatlan támogatást vagy bátorítást a társaiktól, amikor elkezdték tevékenységüket. Egy bizonyos ponton a legtöbb, fantasztikusan sikeres embert hozzá nem értő, naiv álmodozónak nevezhetnénk.

Gates azon víziója, hogy a Microsoft örökre megváltoztatja a szoftverek világát, nem egy nagy tanács határozata volt. Senki nem hitte, hogy Oprah Winfrey bármire is vinné az életben, azt követően, hogy tizenhárom éves korában megszökött otthonról, miután családja éveken át szexuálisan bántalmazta.

Nem, minden ma ismert nagy szervezet vagy ügy azért jöhetett létre, mert valakinek volt bátorsága ahhoz, hogy teret adjon valódi önmagának, hogy ne higgyen annak, hogy úgysem tudja megcsinálni, és ne hagyja, hogy a kudarcok legyőzzék. Saját belső géniuszukból merítettek erőt, hogy szabadjára engedjék az összes bennük rejlő lehetőséget – a kiválóságért.

„*Úgy tűnik, a siker tettekhez kötődik*” – írta Conrad Hilton szállodatulajdonos, a Hilton Hotels lánc alapítója. „*A sikeres emberek folyton sürgölődnek. Hibáznak, de nem adják fel.*”

Lehet, hogy a kalandod során tízszer is kudarcot valasz. Lehet, hogy százszor. De hónapok vagy évek kemény munkáját követően lehet, hogy a te „egyik napról a másikra” megvalósuló sikered lesz az, amin az emberek majd elámulnak, feltéve, hogy rendelkezzel kellő bátorsággal az első lépés megtételéhez, és nem nézel hátra.

Bátorság nélkül a génuszi lét és a kiválóság kalandja soha nem érhet célba.

Ha a kaland egyszer elkezdődik, a tét egyre nagyobb és nagyobb lesz, és egyre több bátorságot igényel, hogy átvesszéljük a kétség, a hitetlenség és a félelem viharait. A Cervantes tanúsította hátborzongató bátorság nem csupán az életét mentette meg, minden valószínűség ellenére, de olyan gazdag és mindenre kiterjedő tapasztalattal látta el, ami később a *Don Quijote* alapjául is szolgált. Ha egy másik utat választott volna – ha idejekorán megszökhet a fogásból, akár a fogolytársai élete árán –, valószínűleg soha nem írt volna a La Manchából származó úriemberről, és a nyugati irodalomtól elvették volna egyik legbefolyásosabb ékkövét.

A történelem megannyi kiemelkedő génuszának rettentő akadályokat és megpróbáltatásokat kellett leküzdenie, hogy elérje a kiválóságot. Szükségük volt szívük minden erejére és meggyőződésük iránti teljes hitükre, hogy „igen!”-t kiáltsanak akkor, amikor a világ „nem!”-et sikoltott. Nem

törődtek azzal, ha kritizálták őket hiedelmeik vagy terveik miatt. A saját igazságukat hangoztatták még akkor is, amikor ez kiközösítést vagy még rosszabbat jelentett. Nem féltek a felelősségtől; inkább magukhoz ragadták azt. Társadalmunk a bátorságuk által jutott előbbre.

Amikor arra törekszel majd, hogy nagy dolgokat vigyél véghez az életben, viszontagságokkal fogsz szembesülni, hogy próbára tedd az elszántságodat – mint ahogy minden hős a nagy küldetések során. Néha az egész reménytelennek tűnhet, és közelről fogod megismerni a félelmet. Minden esetben két választásod lesz: feladod, vagy bekevényítesz.

Sokszor szembesülsz majd ezzel a helyzettel az utazásod során, és a választásaid kizárólag a merszeden fognak múlni. Készen állsz előremenetelni akár a bálna hasába is, vagy visszafordulsz?

A bátorság az iránytűd. Ez világítja meg az utad.

Rajzfilmkészítőből kulturális ikon

Walt Disney tizenhat évesen otthagyta a középiskolát, hogy bevonuljon katonának. Természetesen elutasították fiatal kora miatt, ám úgy döntött, hogy inkább csatlakozik a Vöröskereszthez, mintsem hogy visszaüljön az iskolapadba. Franciaországba vezényelték, ahol mentőautón sofőrködött, és a Vöröskereszt hivatalnokait fuvarozta.

Amikor 1919-ben visszatért Kansas Citybe, Walt eldöntötte, hogy folytatja művészi karrierjével kapcsolatos álmait. Mivel nagyon ügyesen rajzolt, lapkiadóknál próbált meg elhelyezkedni, de sehova nem vették fel. Végül bátyja, Roy szerzett neki átmeneti munkát egy helyi stúdiónál. Szerződésének lejártával Walt elhatározta, hogy saját stúdiót alapít barátjával és rajzfilmkészítő társával, Ubbe Iwerksszel, azonban ez a vállalkozás soha nem indult be.

Később Walt és Iwerks is a Kansas City Film Ad Company alkalmazásába került, ahol kivágható figurákon dolgoztak. Itteni munkája során Waltot teljesen elragadta az animáció világa, feje azonnal megtelt ötletekkel. Hamarosan eldöntötte, hogy rajzfilmkészítő lesz, és nem sokkal ezután, 1922-ben elindította második vállalkozását.

Walt rajzai gyorsan népszerűvé váltak Kansas City környékén. Pénzét arra fordította, hogy minél több illusztrátort alkalmazzon, vállalkozását pedig egy igazi stúdióvá bővítsse. Walt nagyvonalúan fizette az alkalmazottait, ám a bevételek nem fedezték a béreket, így a pénzügyi terhek egyre csak nőttek. Hogy könnyítsen anyagi helyzetén, Walt végül azt választotta, hogy az irodában fog lakni, és hetente egyszer fürdik a Kansas City Union Állomáson.

A Laugh-O-Gram Studio néven ismert vállalkozás 1923-ban összeomlott az adósságok terhe alatt. Walt mindössze huszonegy éves volt. Ahelyett, hogy feladta volna az álmait, eladta a filmfelvevőjét, hogy vonatjegyet vegyen, és csatlakozzon bátyjához, Royhoz Hollywoodban, és közösen

nyissanak egy rajzfilmstúdiót. A bőröndjében volt minden vagyona: néhány váltás ruha, egy befejezetlen tekerecs film egy projekthez, amin épp dolgozott, és húsz dollár. De soha nem vesztette el a bizalmát saját képességeiben, hogy karaktereket és történeteket keltsen életre, amivel mások életébe nevetést és örömet hozhat. Tudta, hogy ez még a legnehezebb időközön is át fogja segíteni.

Walt és Roy beindította a Disney Brothers Studiót, Iwerks és családja pedig a környékre költözött, hogy csatlakozzon a testvérpárhoz. Elhatározták, hogy első munkájuk gyanánt befejezik Walt rajzfilmsorozatát, ami „*Alice vígjátékok*” néven futott. A celluloid kifestésére felvettek egy Lillian Bounds nevű ifjú hölgyet. Walt és Lillian első pillantásra egymásba szeretett, és egy éven belül össze is házasodtak.

Az Alice sorozatot befejezték, és a szerény siker lehetővé tette, hogy Walt, Roy és Lillian, Walt nagybátyjának garázsából egy ingatlaniroda hátsó részébe költözzön. 1927-ben a Universal Studios eldöntötte, hogy beszáll a rajzfilmüzletbe, és szerződtették Walt stúdióját egy karakter és egy sorozat megalkotására, mely „*Oswald, a szerencsés nyúl*” néven vált ismertté.

Az új rajzfilm bombasiker volt. A nézők imádták Walt könnyed, bájos stílusát, és Iwerks megnyerő illusztrációit. A váratlan szerencsének köszönhetően Walt újra alkalmazásba vehetett néhány tehetséges grafikust, akiket a Laugh-O-Gramból már megismert, és együtt építették tovább Oswald népszerűségét.

1928-ban Walt New Yorkba utazott, hogy az animációért magasabb díjat alkudjon ki csapatának. Charles Mintz, Walt forgalmazója azonban nemcsak hogy visszautasította a kérést, de azt mondta Waltnak, hogy vagy elfogad egy alacsonyabb díjat, vagy elveszíti az egész projektet a fő grafikusaival együtt, akik titokban megállapodtak Mintzcel egy új stúdió létrehozásáról és a munka folytatásáról. Az Oswald védjegye az Universal tulajdonában volt, nem pedig Waltéban, így a munka folytatódhatott akár vele, akár nélküle.

Walt nem adta be a derekát Mintz erőszakoskodásának, inkább egy egyszerű megoldással állt elő a kínos helyzetre: elhatározta, hogy életre kelt egy új karaktert, mely helyettesíti és felülmúlja Oswaldot. A New Yorkból visszafelé tartó vonatúton, amikor üzleti szerencséje a „mélyponton volt, és úgy tűnt, hogy a katasztrófa már az ablakon kopogtat”, hirtelen támadt egy ötlete. Elővette rajztábláját, és papírra vetett egy kedves kis teremtményt, mely örökre megváltoztatta az életét és az animációk világát is. Egy kiséger volt, melyet egy, a Laugh-O-Gramnál tartott különösen szelíd állatka ihletett.

A „Mortimer Mouse”-ról – ahogy Walt hívta – készített skicc eljutott Iwerkshez, aki körök használatával rajzolta újra a figurát, hogy könnyebben lehessen animálni. Lillian túlságosan „puhánynak” tartotta a nevet, és inkább a „Mickey Mouse”-t (Mickey Egér) javasolta.

Walt és Iwerks titokban elkezdett egy Mickey Mouse rajzfilm animációin dolgozni, miközben még szerződésben álltak az Universallal. Az új teremtmény 1928-ban került először a

képernyőre, ám langyos fogadtatásra talált, aminek köszönhetően Walt képtelen volt forgalmazót találni, aki felkarolta volna a rajzfilmet. Csalódott volt, de nem legyőzött. Iwerkszel azon nyomban hozzáfogtak a második Mickey Mouse rajzfilm elkészítéséhez, mely szintén forgalmazók után sóvárgott. Ám ekkor, igazi tündérmese módjára, Mickey debütálására tett harmadik kísérletük varázslat volt.

Walt és Iwerks készített egy szinkronhanggal ellátott rajzfilmet, a *Steamboat Willie-t* (*Willie gőzhajó*), ami azonnali siker lett. *Steamboat Willie* nemzetközi hírnevet hozott Waltnak, Iwerksnek és Mickey Mouse-nak, a rajzfilm zsenialitását és nevetető formáját széles körben dicsérték.

„A szükségből született kis fickó szó szerint megszabadított minket az azonnali gondoktól” – mondta Walt Mickeyről. „Biztosította az eszközöket, melyek ahhoz kellettek, hogy szervezetünk a jelen méretére növekedjen, a rajzfilm-animációkat pedig új szórakoztatási szintre emelte. Gyártási szabadságot hozott számunkra.”

1932-ben Walt Oscar-díjat kapott a Mickey Mouse-ért. Sikere elindította az „Animáció aranykora” néven ismertté vált korszakot, mely magában foglalta olyan ikonikus figurák létrejöttét, mint Donald Kacsa, Goofy és Pluto, továbbá úttörő módon olyan egész estés rajzfilmekét, mint a *Hófehérke és a hét törpe* – melyért egy nagy és hét miniatúr Oscar-díjat kapott –, a *Pinokkió*, *Fantázia*, *Bambi* és *Dumbo*.

„Valahogy nem tudom elhinni, hogy léteznek elérhetetlen dolgok, ha valaki tudja a titkot, amivel az álmok valóra

válthatók” – írta Walt. „Ez a különös titok, számomra úgy tűnik, négy C-ben foglalható össze. Ezek pedig a kíváncsiság (*curiosity*), magabiztosság (*confidence*), bátorság (*courage*) és állhatatosság (*constancy*), közülük pedig legjelentősebb a magabiztosság. Amikor hiszel valamiben, higgy benne rendületlenül, fenntartások nélkül és megkérdőjelezhetetlenül.”

Walt többször elveszítette csaknem mindenét az élete során, ám a legfontosabbat sohasem: az önmagába és elképzeléseibe vetett bizalmát, valamint a bátorságot, hogy kövesse a kalandját. Soha nem adta meg magát a félelmeknek, akár benne bujkáltak, akár kívül szövődtek – félelem a hibáktól, a nélkülözéstől és annak felismerésétől, hogy amit megálmodott, annak nem is úgy kell lennie. Tudta, hogy a félelem csupán mellékterméke bármely bátor kalandnak. Tulajdonképpen maga a szó is hordoz magában egy másodlagos jelentést.

A „félelem” (angolul *fear*) a német *per* – melynek jelentése „próbálni, kockáztatni, túljutni, átgázolni” – és a görög *piera* – melynek jelentése „próba, kísérlet, tapasztalat” – szavakra vezethető vissza. Mark Twain mondta, hogy a bátorság a félelemmel szembeni ellenállás, és annak legyőzése, nem pedig hiánya. Arisztotelész mondta, hogy a bátorság félúton van a félelem és a vakmerőség között.

Nyugodtan megállapíthatod tehát, hogy a félelem jó dolog. Egy indikátor, ami megmondja, hogy mit kell tennünk. Minél jobban megrémülünk attól, ami az utunkat állja, annál fontosabb, hogy szembenézzünk vele, annál biztosabbak

lehetünk abban, hogy úrrá kell lennünk rajta, és annál többet várhatunk a legyőzésétől.

Az egyetlen dolog, amitől valóban félnünk kell, ha meg sem próbáljuk. A félelem állapotában hervadozni biztos szenvedést jelent, mely az álmok halálához vezet, ami sok tekintetben az egyéniségünk halálát jelenti.

„Olyan korán kell kitűzni a céljainkat, amennyire csak lehet, és minden erőnkkel és tehetségünkkel arra kell törekednünk, hogy elérjük azokat” – írta Walt. „Kellő erőfeszítéssel talán el is érjük. Vagy rátalálhatunk valamire, ami még kifizetődőbb. De a végén, az eredménytől függetlenül, tudni fogjuk, hogy közben éltünk.”

Egy igazi géniusz szavai ezek.

Az első bátor tett a történelem minden géniusza esetében a kalandra hívó szó őszinte elfogadása volt. Megvolt a bátorságuk, hogy felülkerekedjenek félelmeiken, bizonytalanságaikon és az unalmon, és felismerjék, hogy kik ők valójában, és mit kell tenniük. Thészeusz merész ajánlatához hasonlóan, hogy legyőzi a félelmetes Minótauroszt, önkéntesen meneteltek a világ labirintusaiba, hogy szembenézzenek az ismeretlennel, és meghódítsák azt.

Cervantes figyelmen kívül hagyhatta volna saját hívó szavát, és maradhatott volna a *Marquesa* fedélzete alatt – tengerésztársai könyörögtek is neki ezért. Ha részt vesz a csatában – mondták –, az az ő állapotában egyet jelent a biztos halállal.

De Cervantes nem törődött vele. Testének valamely része felismerte a pillanat valódi jelentését: a kiválóság hívó szavát.

Hasonlóképpen, Disney is felhagyhatott volna buta kis rajzaival, melyeket a Vöröskereszt mentőautóira firkálgatott – gyerekesnek gondolván azokat –, és helyette dolgozhatott volna egy farmon vagy vasúton, ahogy apja is tette. Könnyen megadhatta volna magát Charles Mintz elnyomó követeléseinek, ám ő – nem számított, hogy mások mennyire hisznek benne – nem volt hajlandó eladni a vágyait, hogy jókedvet hozzon a világnak egy aprócska fizetségért, valamint a kényelmes és névtelen közepszerű életért.

Ha visszatekintünk, Cervantes és Walt kalandra hívó szavai nyilvánvalóak voltak. Utólag ez egyértelmű. Előre látni azonban sokkal kevésbé az. Vajon milyenek lesznek a *mi saját* kalandjaink hívó szavai? Miben öltenek majd testet életünk során? Normál körülmények között fedik fel mivoltukat?

Könnyebben felfedezed a kalandra hívó szavaidat, ha ismered a másik nevüket: *lehetőségek*. Problémák, melyeket meg kell oldani, kihívások, melyeket le kell győzni, és hiányosságok, melyeket be kell foltozni. A világ tele van ilyen lehetőségekkel, bármerre is nézel, és csupán arra várnak, hogy valaki megtalálja és ápolja őket, amíg azokká a termékeké, szolgáltatásokká vagy műalkotásokká nem válnak, melyek megváltoztatják a világot. Villanások, valamint lehetőségre való utalások ezek, melyek akkor kavarognak az ember fejében, amikor úgy köt össze két pontot, ahogy azt korábban még senki.

Nem arról van szó azonban, hogy folyton-folyvást csak problémák, kihívások és megérzések után kutatsz. Csupán azokat kell keresned, melyek beszélnek hozzád, még akkor is, ha senki más nem hallja őket. Azok lesznek az igaziak, amelyeknek nem tudsz ellenállni. Kivétel nélkül ezek hozzád majd a legnagyobb elismerést mind anyagi, mind szellemi értelemben.

Ne lepődj meg, ha ezek a hívó szavak kissé ijesztőek. Jobb is, ha azok. Én is többször megszimatoztam már a saját, írásra buzdító hívó szavamat, mielőtt végül elfogadtam, és bevágtam a kiadók nagy és ellenszenves világába. De amint megtettem, rájöttem, hogy az írás és a kiadás könnyebb, kifizetődőbb és teljesíthetőbb, mint ahogy valaha elképzeltem.

Ennyit rólam. És mi a helyzet Veled? Készen állsz a *saját* kalandodra? Figyelsz már a hívó szavára? Mélyen, legbelül tudod már, hogy mi lesz az?

Ahogy Lao-ce mondta, egy ezer mérföldes út egy egyszerű lépéssel kezdődik. A Te utad abban a pillanatban kezdődik, amikor megteszed az első lépést. Az ezer mérföldes úthoz hasonlóan nem tudhatod, hogy hová vezet és mi lesz a kimenetele. De a végén egy dologban biztos leszel: abban, hogy *éltél*.

Ha szívesen olvasnád tovább, keresd a könyvesboltokban
Sean Patrick – *Ébreszd fel a benned rejlő géniust*
című könyvét, vagy írd meg e-mailt a fordítónak:
a **zoltan.tuboly@gmail.com** címre.

Ha inkább az elektronikus formátumokat kedveled,
akkor keresd az e-könyvet az interneten, szerezd be onnan,
ahonnan a legszívesebben teszed, és olvasd
a kedvenc eszközödön – legyen az iOS, Android, Kindle...

